

Gyors és biztos gyógy gyomorbántalmak és követke-
ményeikre! Az egészség fenntartására, a nyelvet, valamint a vér
tisztítására és tisztartására és jó emésztés elősegítésére
a legjobb és hatékony szer, mindenhol ismerve már és kedvelve:

Dr. ROSA „ÉLETBALZSAMA“

Er, a legjobb és legnagyobb erejű gyógyóvonyekből a legodonosabban
készítve, mindennemű emésztési bajok, gyomorgörccsök, étvágy-
talanság, savanyú felbőgés, vértelenség, aranyér stb. esze-
telten teljes biztonságga állja meg helyét. Éne kitűnő hatású! Gyógy-
a most már a népek biztos és megpróbált háziáserévé vált. Nagy
üveg ára 1 frt, kicsi 50 kr. Elismert levelek ezrel állnak megtekintésre.

Óvás! Csodások elhárítása érdekében
figyelmeztetek mindenkit, hogy
az eredeti szabály szerűt egyedül tölem ké-
szített **Dr. ROSA életbalzsam** két katonba
van göngyölve, mely hosszoldalán a felirást:
•Dr. Rosa életbalzsama a „Fekete sas“ gyógy-
szeráról, B. Fragner, Prága 205-3-3. német,
cseh, magyar és francia nyelven viseli, a
melynek homlokoldalai a törvényes letétben
álló mellékelt végjeggyel vannak ellátva. —
Val. Dr. Rosa életbalzsam csak készítőjénél

B. Fragner „zum schwarzen Adler“ gyógyszer-
tárban Prága, 205-3. kapható. —
Budapesten kapható **Török József és Budai Emilnél.**

Az osztrák-magyar monarchia minden nagyobb gyógyszer-
tárában van ez életbalzsamnak raktára. Ugyanott kapható:

Prágai egyetemes házikenőcs

a köszönő iratok ezrelv elismert biztos gyógyszer min-
den gyuladás, seb és daganat ellen.

Biztos sikerrel alkalmazható a női mell gyuladás, tejrekedése és ke-
nyenyésedési, a gyermek elvárásiánál, genyvedés, vérdaganat, gyu-
fakadás, pokolvarád; körömdaganatnál, a kéz- és lábujjakon tamadó
ugynevezett körömméregnél, keményedések, duzzadások, mirigydaga-
matoknál; szalonmadagnál, holttelemnél. — Minden gyuladást, daganat-
tot, keményedést, duzzadást, a legrovidebb idő alatt gyógyít meg; hol
azonban már gonyképződés következett be, a fekélyt a legrovidebb idő
alatt felhúzza és meggyógyítja. Szalenzekben 25 és 35 krajczár.

Óvás! Mivel a prágai egyetemes
házikenőcsöt igen gyak-
ran utánozzák, figyelmeztetek minden-
denkit, hogy az, eredeti szabályban
csak én egyedül készítem. Csak akkor
az valódi, ha a sárga ércszelencék,
melyekbe töltve van, vörös használati
utasításokba (3 nyelvű nyomtatványban)
s két katonokba — melyek a fennebbi
végjeggyel viselik — vannak göngyölve.

Fül-balzsam. A legkiszíváltabb s számos kísérlet után is-
meretes legmegbizhatóbb szer a nehéz hallás
gyógyulására s a teljesen elvesztett hallás visszahozására. 1 palack 1 frt.

Margitszigeti gyógyfürdő,

Budapest főváros közvetlen közelében.

nyel használtatott: idült gyomorhurutnál és alhasi pangásoknál.
Rendelő orvos: **Dr. Székács.** — Bérletkéni úgy a fürdő-
A szigeten lakó fürdővendégek a fürdő-használatnál és a menetsjegyeknél előnyben részesülnek. A fővárosal óráknál
készer közlekedés. A fürdő-idény tartama május 1-től október 1-ig. — A lakások megrendelése: a szigeten a felügye-
léségi irodában. Budapest.

35° R. meleg artzi forrás, porcellán-, márvány-, kád- és kőfürdők
zuhanykésülékekkel, nagyzerű kert, 300 teljes kényelemmel berendezett
szoba, társalgási terem, kül- és belföldi lapok, telefon-, távírda-ösze-
kötetéssel, naponta zene.

**Kóralakok, melyek ellen a margitszigeti hévíz kedvező
eredménynyel használtatott:**

Köszvény, az ízületek, izmok, esonthártya, ideghüvely, idült oszú.
A csúz, köszvény, erőművi behatások, typhus után fellépő hűdésék,
szabák, esontbántalmakat, esonstú, ízületi bajokat és külső részeket
követő elváltozások. Fajdalmas hegek, merevség, hűdés bántalmak,
vizelesi nehézségek, méh- és hüvelybántalmak. Még arra is figyelmeztet-
jük a t. ez. közönséget, hogy a szigeten Borda-féle legújabb rendszerű
villamos fürdők rendeztetik be, melyek a köszvényes, esztes és
ideges bántalmak, valamint a hűdésék és az ischiás-nál a fürdészetben
igen hathatós segéd gyógyszerközt képeznek. A hévíz belsőleg eredmény-
esen hathatós segéd gyógyszerár, ellátva mindennemű ásványvizzel.
A szigeten van gyógyszerár, ellátva mindennemű ásványvizzel.
Rendelő orvos: **Dr. Székács.** — Bérletkéni úgy a fürdő-
A szigeten lakó fürdővendégek a fürdő-használatnál és a menetsjegyeknél előnyben részesülnek. A fővárosal óráknál
készer közlekedés. A fürdő-idény tartama május 1-től október 1-ig. — A lakások megrendelése: a szigeten a felügye-
léségi irodában. Budapest.

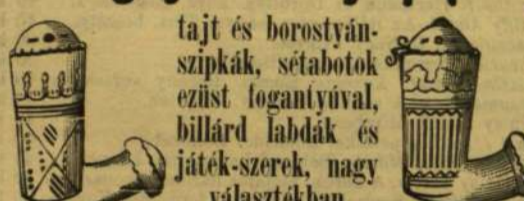
Legjobb és Leghíresebb
Pipere Hölgypor

La VELOUTINE

Különleges Rizspor BISMUTTAL VEGYITVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ,
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

A Ch. FAY-féle párisi cég
„LA VELOUTINE“
különleges rizspora eredeti minőségben kapható és utánvéttel
is megrendelhető
VERTESSI SÁNDOR illatszertárban
Budapesten, Kristóf-ter 8. szám.

A legújabb tajt-pipák,

tajt és borostyán-
szipkák, sétabotok
ezüst fogantyúval,
billárd labdák és
játék-szerek, nagy
választékban

MARTINY H.

ujonnan nyitott üzletében
Budapest, Andrassy-út 31. sz. a.
Tajt-pipákról kívánatra árjeggye-
kék franco ingyen küldetnek. 4010

Kwizda kőszvényfolyadékja

évek óta kipróbált házi szer
csúz, kőszvény és idegbajok ellen.

Valódiilag csak az itt mellékelt védjeggyel.
— Kapható Ausztria-Magyarország
minden gyógyszerárban.

Egy üveggel 1 frt o. é.
Naponkinti postai szétküldés a fő-letét által:
KWIZDA FERENCZ SÁNDOR.
osztrák cs. kir. és román kir. udv. szállító kerületi
gyógyszertára Korneuburgban, Bécs mellett.

**Mirdetések felvételnek a ki-
adóhivatalban Egyetem-u. 4.**

A Ch. FAY-féle párisi cég
„LA VELOUTINE“
különleges rizspora eredeti minőségben kapható és utánvéttel
is megrendelhető
VERTESSI SÁNDOR illatszertárban
Budapesten, Kristóf-ter 8. szám.

**MATTONI-FÉLE
GIESSHÜBLER**

legjobb minőségű
SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üdítő ital,
kitűnő hatásának bizonyult köhögésnél,
gégebajoknál, gyomor- és hólyaghu-
rutnál.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

**VÉGHLESI
VERA-FORRÁS.**

Házánk
legtisztább, leg-
olcsóbb és legjobb szén-
savdus, égvényes savanyu vize.

VEGHLES-SZALATNA-n (Zólyom-m.)
Budapesti főraktár
Erzsébet-körút 38-ik szám alatt.
Telephon-összeköttetés.
Számos raktár a vidéken.

50 év óta sikerrel használtatik!

Szeplő és májfoltokat, valamint az összes bür-
tisztátalanságokat eltávolít jótállás mellett
a **Spitzer-féle szeplő és májfolt elleni
arczenőcs és Salvátor-zsappan.**

Valódi minőségben egyedül csak a 115 év óta fennálló
Salvátor-gyógyszertárban,
Eszéken, felsőváros, Dienes J. C.-nél kapható.

1 tégely Spitzer-kenőcs 50 és 35 kr. 1 drb Salvátor-zsappan
50 kr. Hatása előmozdítatik a Spitzer-féle salakos mosó-
víz használata által. 1 üveg 50 kr. Ajánlom makacsabb bür-
tisztalanságoknál a „Mille arczenőcsöt“ 1 tégely 60 kr.
Künnön Lyon-i rizspor 1 doboz 1 frt, kis doboz 50 kr.
Mintán többféle utazások léteznek, a Spitzer- és Mille-
kenőcsöz használható zsappanba saját eszembe van nyomva
és csak ezen cséggemmel ellátott Salvátor-zsappan tekinthető
valódiának; a Spitzer-kenőcs földén pedig a Salvátorfej dom-
boru nyomásában van feltüntetve. Raktár Budapestben
Török József gyógyszerárban, király-utca 12. Postai
megrendelések utánvétel mellett azonnal pontosan eszközöltenek.

A magyar kir. államvasutak gépgyára

a legújabb szerkezetű és minden tekintetben felülmulhatlan
GYAKORLATILAG LEGJOBBNAK BIZONYULT
6, 8 és 10 lóerejű
locomobiljait
fa-, szén- és szalmaüzésre
valamint a magvesztéség tel-
jes mellőzését eredményező
szabad, meghosszabbított
részasztallal és szab. saját-
zerűi törekrostával ellátott

48, 54 és 60" széles vaskeretű gőz-cséplőgépeit,
mely újításokkal immár 450-nél több cséplőgép működik az országban
lényes sikerrel, kedvező feltételek mellett ajánlja

FEHÉR MIKLÓS,

a magyar államvasutak gépgyárának vezérügynöke
Budapest, IX., üllői ut 25. sz. „Köztelek.“

Tusnád fürdő

Csikmegye. 4013

Kiváló klimatikus gyógyhely — balzsamos fenyves leve-
gővel, meleg alhavasi égéllyel. Meleg, jódos, sós, vasas
szénsavdús ivó és fürdőforrások. Tükör, salon, por-
cellánkád-fürdők — fenyőtűkivonat és vaslápfürdők;
vízgyógyintézet, massage, méh-zuhanyzó és belégző
(inhalatio) termék. Tej- és savókúra. Felséges nyári tartó-
zkodási hely. páratlanul szép kirándulási helyekkel (Szent-
Annató, torjai Büdös barlang). Előnyös: üdülőknak,
vérszegénység, sápkór, kezdődő tüdővész, görvély, bőr-
és bujakorban, a lég- és emésztő utak hurutos bántal-
maiban, tüdőleégdag, asthmaticus rohamok, idegesség
és ideggyengeségben szenvedőknek, elgyengült férfierő-
nél s legkiváltképen a méh- és hüvely idült toboz és huru-
tos bántalmainál. Posta-távirda helyben. Menettérti jegyek
33% árleengedéssel a m. k. államvasutak Brassó állomásá-
hoz. Bővebb felvilágosítással s fűrdőleirással szivesen szolgál
Dr. Veress Sándor fürdőorvos s a fűrdőbiztosi hivatal.

VASÁRNAPI UJSÁG

27. SZÁM. 1889. BUDAPEST, JULIUS 7. XXXVI. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt
POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: 1 fél évre — 6 * Csepán a VASÁRNAPI UJSÁG
egész évre 8 frt fél évre — 4 * Csepán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt
Külföldi előfizetőkhöz a postailag megfizetendő viteldíj is eszótandó
fél évre — 3 *

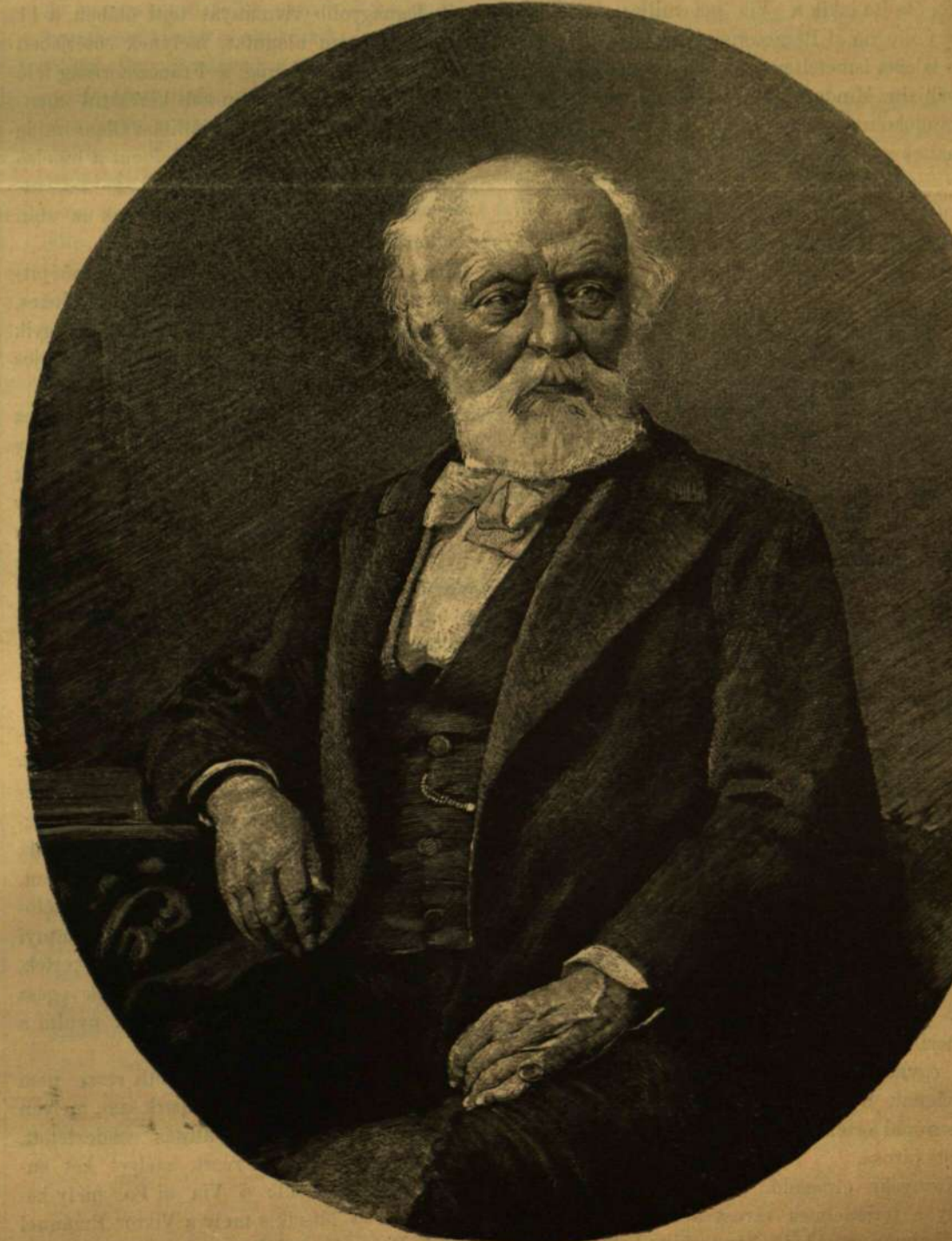
A HOL KOSSUTH LAJOS LAKIK.

Külföldön járó magyar ember, ha csak utja
arra felé vitte, ritkán mulasztotta el meg-
látogatni a nagy hontalant eddig is, a ki
most már a törvény értelmében is joggal fogja
annak mondhatni magát, ez idén járván le az a
tiz esztendő, melyen belől a külföldön élő ma-
gyaroknak valamely osztrák-magyar hatóságnál
kellett jelentkezniök s nyilatkozniök, hogy ho-
nosságukat meg kívánják tartani. Kossuth La-
josra erkölcsi lehetetlenség lett volna ezt meg-
tenni, mert ezzel összeütközésbe jött volna egész
multjával.

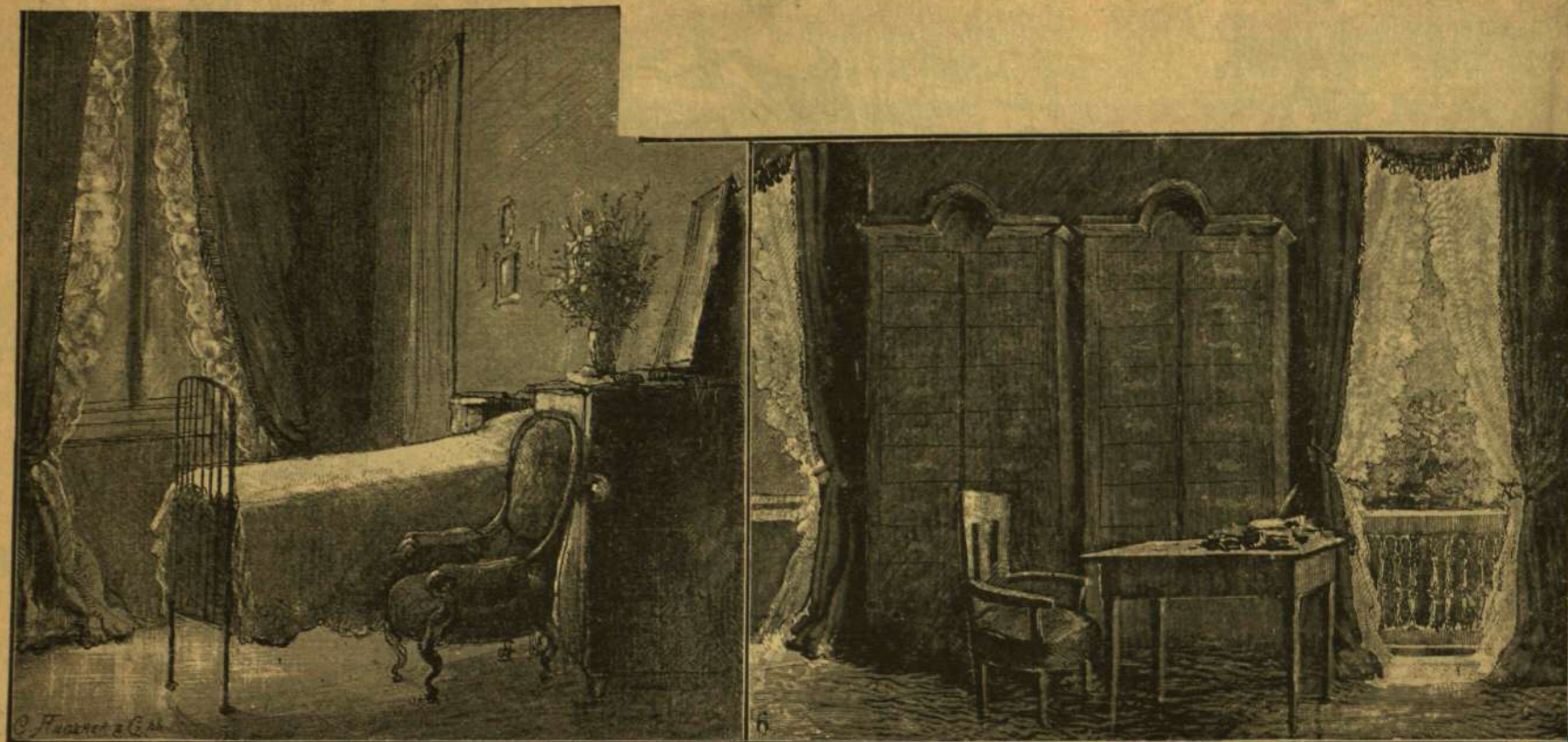
Most a mikor aztán törvényszerű alapon
mondhatja magát hontalannak s mondja is leg-
utóbbi levelében, hogy mig azelőtt csak a «ha-
talam számüzöttje» volt, most a «nemzet szám-
üzöttje», ugy látszik, mintha a magyar nemzet
tiltakozni akarna e fölfogás ellen, s nem ugy,
mint eddig, egyenként és szórványosan, hanem
egész tömegekben zarándokolnak Kossuth La-
joshoz a magyarok, hogy őt kegyeles ragasz-
kodásukról, szeretetükéről biztosítsák s megmu-
tassák, hogy nincs, nem lehet olyan emberi ha-
talam, nevezék bár törvénynek, mely Kossuth
Lajost a magyar nemzet szivéből számkivetni
bírná s elérné azt, hogy ez a nép ne tekintse
őt a magáénak, büszkeségének, őszinte tisztele-
te drága tárgyának.

Azoknak legnagyobb része, a kik társaságban
indulnak meglátogatni a párisi világkiállítást,
Olaszország felé veszi útját, hogy meglátogassa
Turinban a nagy remetét s biztosítsa őt a ma-
gyar nemzet változatlan érzelmeiről. A magyar
népek minden osztálya képviselve van a látog-
atók csoportjaiban rang- és pártkülönbség nél-
kül, számos állami hivatalnok is, biznyságául
annak, hogy még a kormánykörök is terméste-
nesen találják, ha magyar ember megviszi tisz-
telete adóját ahhoz a férfiúhoz, a kinek hazája
történetében oly rendkívüli szerep jutott s a ki
ugy szellemi, mint jellembeli nagy tulajdonai-
val még az idegen világnak is tiszteletet paran-
csol, nemhogy a saját honfitársainak.

Kossuth Lajos épen harmincz éve lakik Olasz-
országban. 1859-ben jött oda Angliából, hogy a
magyar függetlenség ügyét összekösse az akkor
érvényesülni kezdő olasz egységi törekvésekkel.
Eleinte Genuában lakott, de csakhamar Turinba
tette át lakását, mely város Róma megszállása

KOSSUTH LAJOS. Kimmach László rajza.

KOSSUTH HÁLÓSZOBÁJA.

A HERBARIUM (NÖVENYGYŰJTEMÉNY) KOSSUTH DOLGOZÓ-SZOBÁJÁBAN.

oldala mellől a halál, elhagyta megkedvelt kis tuskulánút s visszaköltözött Turinba, magához kértén addig Amerikában lakó egyetlen még életben maradt nővérét, Ruttkayné Kossuth Lujza asszonyt, hogy együtt töltsék életüknek hátralévő napjait.

Ez óta ita lakik a «Via dei mille» utcában. Ugy Collegno al Baraconei nyaralója, mint turini lakása ismételtén volt már ismertette e lap hasábjain. Mindazonáltal most, midőn százával zarándokolnak magyar honfitársaink közéletünknek a távolban élő e nagy alakjához, jó szolgálatot vélünk tenni a magyar közönségnek, ha egy a kies fekvésű olasz városról, mint abban a Kossuth Lajos lakásáról némely részletet újra emlékeztetbe hozunk.

Turin a szép olasz földnek egyik legjelentékenyebb városa. Cavournak, a lángeszű olasz államférfiúnak évtizedeken át tartó hazafias működése világtörténelmi fontosságra is emelte, midőn Piemont fővárosából az egyesült olasz királyság fővárosává tette. S ámbár az olasz király 1865-ben Flórenczbe, 1871-ben Rómába tette székhelyét, — Turin megtartotta nagyvárosi jellegét s harmadfélszázézer lakosával előkelő helyet foglal el Olaszország nagyvárosai sorában.

Középületel, köztüzetei, gyűjteményei újabb keletűek ugyan, mint a régi műkincsekben annyira gazdag más nevezetes olasz városéi, de a mai kor igényeinek megfelelő módon keletkezvén, nem kevésbé jelentékenyek. Egyetemen, tudós társaságát pedig a legelőkelőbbnek tartják az egész félszigeten. Ipara, művészete is magas fokán áll. Külsője feltűnően modern jellegű. Széles, egyenes, boulevardszerűleg húzódó utcák szelők fasorokkal szegélyezve, szobrokkal díszítve, ligetekkel, ültetvényekkel, közterekkel meg-megszakgatva. A főbb utcák házai többnyire 3–4 emeletes bérházak, a földszinten szép bolthelyiségekkel és kirakatokkal. Ódon kastélyai, s olyan szűk utcái, mint a legtöbb olasz városnak nem igen vannak s inkább hasonlít a francia városokhoz s a sok világot látott turisták egyhangú véleménye szerint Turin Olaszországnak ha nem is a legerdekesebb, de nyugateurópai értelemben véve mindenesetre a legsebb városa.

Környéke elragadó. Ma itt közölt képünk, mely a terjedelmes várost a Pó folyó partján egy halmon emelkedő kapuczinus kolostor mellől tekintve tünteti föl, fogalmat nyújthat a pá-

ratlan fekvésről, midőn a paloták nagy tömege mögött emelkedő havasok láncolatát is bemutatja. Balfelől a Monte Viso szabályos kupjával kezdődik meg e láncolat s e közt és a kevéssel alacsonyabb Roche-Melon között emelkedik a híres Mont Cenis, mely a műszaki tudományok egyik legnagyobb vívmányát rejti ölében, a 11 kilométer hosszú alagutat, melynek sötétjében fél óra hosszúig dübörög a Franciaország felé vezető vasút. Ez alaguton kell keresztül menniök, a kik most a párisi kiállítást Olaszország felől kívánják meglátogatni. Ez alagut a legelső ilyenmü építmény vala az Alpoeken. A szent-bernáthegyi és az aarlbergi alagut csak az után következtek.

Maga a mont-cenis vasut is hatalmas műépítmény s ránk magyarokra annyiból is érdekes, hogy annak Susától Bardonechiáig terjedő egyik legszebb részét a Kossuth Lajos ifjabb fia, Lajos építette.

Végig jártatva szemünket a havasi heglánc megszámlálhatatlan ormú során, jobbra egy mindeneknek fölébe emelkedő csúcsot pillantunk meg, a 15,217 láb magas Monte Rosát, mely nem csak Olaszországnak, hanem Európának is egyik legmagasabb havasa. Elragadó még kissé beljebb a szintén szembeötölő Nagy-Paradiesom nevű hegyesport, mely ormainak magasságával, jégárjainak (gletscher) roppant arányával tömörked természetkedvelőt és utazót vonz magához.

E hatalmas hegláncokról, melyek ott terjedeznek Olasz-, Franciaország és Helvézia közös határán, örökös hó tekint a narancsligetekben és déli növényzetben már meglehetősen gazdag Pó mentére. Az éjszák és a dél éles érintkező vonala ez a maga elbűvölő pompájában. Körülöttünk kertek, ligetek, élő sövények, szőlőligások, fölhasználásával minden talpalatnyi térnek, mutatva a kultúra magas fokát. A kertek, ligetek zöld lombjai alól a nyaralóknak egész tengere mosolyog elő, mely el látszik nyulni a távoli havasokig.

Képünkön a városnak a Pón teli része nem látható, valamint a Valentino-park sem, melyen öt évvel ez előtt szintén kiállítás rendeztetett. De látni az előkelő belső részt, melyet két sugárút metsz keresztül: a Via di Po, mely képünk előterén látszik s mely a Viktor-Emánuel téri és Piazza Castellóig vonul, honnan aztán a Via Roma, a másik sugárút terjed nyugat felé a

nagyszerű központi pályaudvarig, mely képünkön egészen baloldalt látható.

Arról a pontról, a hol a két sugárút érintkezik, a város nagyrésztét belátni s itt vannak a nevezetesebb épületek is. A házak itt egyenlően építvek egész 5 emeletig, de a számos erkély, boltíves folyosó, kiszökő tető és orom nem engedí egyhanguvá válni.

A Piazza Castellon van a királyi kastély, régi, ódon épület, korinthisz oszlopokon nyugvó homlokokkal. Egyik díszesebb része a Palazzo Madama, melyet kis képünk külön is mutat. Közéleben van a székesegyház gula alakú kupolájával. Benne egy 30 fekete Mervány oszlopon nyugvó kápolnában őrzik a Veronika kendőjét, melyet a hagyomány szerint a keresztet vivő Jézusnak nyújtott verejtékét letörölni s melyen a megváltó képe megmaradt.

Turin utcáin fölötté feltűnik a számos szebbnél szebb szobor, köztük Károly Albert király lovasszobra, a róla nevezett piacon, Cavour álló szobra, stb. A Carlo Alberto térhez közel esik a Carignano tér, hasonvői színházával s a nevezetes Carignano-palotával, mely Cavour idejében az országháza volt, itt csinálták meg Olaszország egységét legnagyobb fiai.

A háttérben látszik még a Corpus Domini templom s a Superga-kolostor, melynél szebb kilátása nincs Turin környékén egy pontnak sem. Az itteni alsó templomban van a savoyai királyi ház sírboltja.

Turin nevezetességét vidékén, utcáin, házain kívül még gazdag egyiptomi régiséggyűjteménye, híres természettudományi tárai s számos gyára teszik. No meg nekünk magyaroknak a Szciziliát meghódító marsalai ezer hős tisztelőtére «Via dei Mille»-nek nevezett utca, melynek egyik házában lakik — Kossuth Lajos.

A kétemeletes, de különben nem nagy háznak egész első emeletét az ő lakása foglalja el a jobb-oldali két ablak kivételével. Dolgozó-szobájának ablakai az utcára nyílnak, kilátást engedve a Sz. János kórház terjedelmes épületeire s a körülöttük elterülő szép parkra, mint azt egyik képünk mutatja.

A második magát a dolgozó-szobát mutatja, melyben Kossuth Lajos aggkora daczára bámulatos erőlkövéssel dolgozik reggeli sétája után-tól az ebéd idejét kivéve szakadatlanul néha éjjelutánig is, különösen akkor, midőn «Íratainak» valamely kötetét a sajtó alá kellett előké-

szítenie. A dolgozó-szoba ugyanakkép van beburorozva, mint a Collegno al Baraconei volt. Falai sötét-vörösek, rokokó-mennyezettel, középen csillárral. A bemenettől jobbra van az üveges könyvszekrény, Kossuth kedvencz íróinak műveivel, e mellett egy kis asztalon az angol munkások ajándéka: Shakespere összes műveivel. A bemenettől balra egy szekrény áll különféle tudományos műszerekkel, csillagvizsgáló távcsövekkel, nagytókkal, stb., mellette díszes kandalló díszes tükörrel s attól jobbra-balra Kossuth Ferencz olajfestményeivel. Itt van a pártját ritkító növény-gyűjtemény is két szekrényben, melyek a két ablak közti helyet foglalják el s melyet külön képünk is mutat.

Harmadik képünk a Via dei Mille azon részletét tünteti föl, melynek közepén Kossuth lakóháza van. E háztól jobb felé, már az utca végén látni a Szent-János kórházhoz tartozó parochiát, mely uzyanazt a nevet viseli.

Kisebb képünk Kossuth hálósobájának mutatja egy részletét. Elöl a nagyon egyszerű ágy, jobbra tőle éjjeli asztalka, rajta egy török törrel, s balra az a szekrény, melyre Kossuth elhunyt nejének arezképe van fölállítva. Az ágygyal szemben levő falon vannak gyermekeinek arcképei serdülő korukból. Az ablak melletti szögletben ajtó, mely a hálósobát a dolgozóval összeköti.

Ez utóbbitól jobbra van Ruttkayné lakosztálya, melynek minden zuga a gondos és pontos háziasszonyra s egyttal finom ízlésű, világot látott úri nőre vall. E lakosztályal szemben, egy folyosó által elválasztva van az egyszerű, de izléssel berendezett ebédlő, a falakon szintén Kossuth Ferencz képeivel. A hálósoba mögött pedig a tekéző szoba van, a szabadságharcból vett tárgyu képekkel díszítve.

Ime, ez most a Kossuth otthona, melyben öt magyarországi tisztelői föl fogják keresni. Egyszerű, szerény lakás, nem oly tágas és díszes, mint más kormányzóké lenni szokott. De ő neki s övéinek elég, sőt elég arra is, hogy magyar honfitársait benne tisztességesen fogadhassa. Elég csak a magyar írók és művészek hat év előtti kirándulására emlékeztetünk, a mikor e lakásban százötven magyar ember — nő és férfi — érezte magát odahaza Kossuth Lajos szívének közelében, az ő és nővére vendégszerető lelkének melegében.

A MI ELMARAD.

És folyt a gyermekjáték édesen...
Emlékezem, emlékezem,
Hogy elszóltott onnan jó anyám,
Esdő szavamra mintha hallanám:
«Most iskolába készül gyermekem,
Ha visszajősz, a játék itt leszzen,
Folytathatód a szünőrák alatt.»
— De az az egy örökre elmaradt.

És folyt később az ábránd édesen...
Emlékezem, emlékezem.
Az ifjuság olympi mámorán
Talán a legszebb álmat álmodám.
Midőn az élet fölriasztva szólt:
«Kizd j létedért! s szép oldalát dalold;
Lelsz otthonodban kedves álmatok.»
— De az az egy örökre elmaradt.

És folyt a harc és tart a küzdelem.
Emlékezem — és érezem.
Oh lét! keserved bőven juttatod,
S édes, de röpke lány, bölcsődalod...
Ha jó a bú, alig van benne vég,
Csak az öröm, mi apró töredék:
Bú mindig van, mi telt fájdalomad,
S örömből mindig — a mi elmarad.

DÖMÖTÖR PÁL.

RÉGI KÉPEK.

Irta P. SZATHMÁRY KÁROLY.

I. A róka fark.

Abban az időben, midőn Apaffy Mihály, a jámbor férfiú, s valóságos bot-csinálta fejedelem, kit a török erőszakkal tett Erdély trónusára, még csak úgy félig-meddig volt azon megerősödve: teli volt a fogarasi udvar fiatal, de annál nagyobb főúri ivadékokkal, kik közül még nem lehetett tudni, melyik az az igazi, ki hivatal van a jámbor fejedelem trónusát megerősíteni s a két felől is nyírbált Erdélyt a magyar uralom és közművelődés számára megtartani. Érdekes csoport ez, melyből első sorban az éleseszű és elmes Teleki Mihály s a fél Európtát beutazott nagyműveltségű Bethlen Miklós váltak ki. Az élelmes Apor István, a vakmerő bátorságú Csáky László, a kemény nyakú székely Bély Pál, a fejedelemmel háromszorta gazdagabb Bánffy Dénes már alsóbbrendű tulajdonainál fogva váltak ki; míg az olyan emberek, mint Székely László, vagy Nalácsi István, a fejedelem gyengeit felhasználva, inkább csak hízlegésekkel igyekeztek zöld ágra jutni.

Mindezek egybeírásán szereplésre érezték magokat hivatva, mi kisebb-nagyobb joggal őket meg is illette; de legtöbb ravaszság és alkalommal élni tudás kétségkívül Teleki Mihályban volt, kiről méltán írta meg Cseréy Mihály, mintegy díszesretekpen, hogy «jó tettető ember.» Ő hamar meg tudta nyerni a fejedelem rokonszenvét, — mi nem is került valami nagy dologba: de nagyravágó lelke nem volt hajlandó megbarátkozni kisebb szerepökkel; és miután Apaffy fölötti előnyeit nagyon is jól érezte, ugyanennek gyarlóságait pedig nagyon is kiismerte; tervét nem szabta kisebbre, mint arra, hogy az udvarnál minden hatalmat magához ragadjon és a gyenge fejedelmet úgy vezesse, a mint ezt az ország javára és saját előmenetelére nézve legjobbnak látta.

Mint rendkívül nagy emberismerő csakhamar belátta, hogy legkivált Bánffy Dénessel és Bély Pállal lesz dolga; annyival is inkább, mivel ez a két úr tartotta Erdélyben kezei között a főhatalmat; — lévén az első a mezei hadak, a második a jelentékeny székely haderő vezére; azonkívül tekintélyes ember mind a kettő. Ezeket hát csak úgy buktathatja meg, ha a két hatalmas urat egymás ellen fordítja, mi természetesen nem egy napnak, sőt évek nem eredménye: de azért minden alkalmat megragadott, midőn egyiket a másik ellen ingerelhette. Ismeretes történet, mely Bánffy megöletésével és Bély Pál száműzetésével végződött.

Sokkal könnyebben bánt el az eszes ember a kisebb hatalmasságokkal, például Apor Istvánal, ki megelégedett, hogyha egyelőre a sóbányákat bérelheti, Naláczival és Székelylyel, kik egyelőre azal is megelégedtek, hogy Apaffy udvarában, mint alsóbbrendű hivatalnokok, részt vehettek a gazdag lakomákban.

Keményebb kővez volt Bethlen Miklós, kinek fölénységét, mint európai műveltségű férfiúnak, el kellett ismernie; valamint azt is, hogy Erdélynek mind közigazdaságában, mind diplomáciai ügyeiben őt lehetne a legelőnyösebben használni. Ezzel szemben azt a bánásmódot követte, hogy épen tudományosságát tette gúny tárgyává, s hogy a gúny még kelendőbb legyen, felhasználta azt az alkalmat is, hogy midőn ez Franciaország-ból, mint XIV. Lajos kormányának titkos küldöttje tért haza s kénytelen volt az udvarnál a francia divat csinos viláslalagokkal ékes viseletében megjelenni, mivel titkos izenetét nem halaszthatta addig, míg magyar öltözetét meg-

csináltatja: tetszőleg, jóakarattal elnevezte Bethlent francziának, ezen gúnynével igyekezve ellensúlyozni azt a népszerűséget és elismerést, mely az Erdélyben első miveltésű fiatal embert méltán megillette. A gúnynév rá is ragadt Bethlenre és ez okozhatta, hogy nagy ideig semmi fontosabb hivatalnak nem emelték, habár midőn szükség volt rá, mindannyiszor fölhasználták.

Még fényesebben sikerült Telekinek egy második gúnya, melyet a Rákóczy fogóságában meghalt Zólyomi Dávid dugszagad és szép tehetségű fia, a deli Zólyomi Miklós ellen használt.

Zólyomi Miklós igen fényes kísérettel először jelent meg a fogarasi országgyűlésen azon szándékkal, hogy azt a helyet, mely rangjánál és vagyonánál fogva megillette s melyet hazája javára kívánt értékesíteni, elfoglalja.

Egy hibája mindenesetre volt a fiatal embernek és pedig az, hogy mint atyja, úgy ő is igen szép férfiú volt; gyakrabban is nézett a tükörbe, mint más férfi szokott és e miatt öltözködése rendesen eltartott egy pár órát.

Ez alkalommal is elkésett, úgy, hogy javában folyt már a tanácskozás, midőn a «Szép Zólyomi», — mint Erdélyben nevezték, «az ország pávája», mint Teleki szomszédainak sugdosta — hattyuprémes, arannyal áttört mentében, vont ezüst dalmányban s oly ékszerekkel és karddal, melyeknek gyémánt- és rubinkövei néhány falu értékét képviselték, megjelent a teremben.

Minden szem a deli fiu felé fordult, ki a fejedelem felé könnyedén meghajolva, büszkén ment végig a termen és a tanácshoz legközelebb eső karszéket könnyedén elfoglalva, gyémánt-forgós és darutollas, nyusztos süvegét maga elé dobta az asztalra.

Az idősebb tanácsurak előtt az ifjú embernek fellépése, ki alig üdvözölte őket, visszatetszést szült és a két Bethlen, Gergely és Elek, Bánffy Dénessel, ki mellettük ült, fejesóvalva sugtak össze; Bély Pál pedig, ki maga is nyakas és kevély székely főúr volt, csaknem hangosan mondá:

— Na ez ugyan úgy lép be közénk, mintha ő volna a fejedelem és mi a vazallusai.

Teleki Mihály felhasználta ezt a hangulatot, s azonnal készen állott terve, melylyel a kevély ifjút megalázza s haladási útját elzárja.

Valami ürügy alatt elhagyta a tanácskozási termet és nemskóra visszátérve elfoglalta Zólyomi Miklós mellett levő helyét.

Csak kevesen vették észre, hogy mentéje alatt valamit rejtget; mi nem volt egyéb, mint egy jó hosszú és lompos róka fark, melyet, midőn Zólyomi Miklós előrehajolt, nagy ügyességgel ennek mentéje hátra tűzött föl.

A gyűlés folyama alatt nem is sokan vették azt észre; de midőn ennek vége volt és Zólyomi Miklós felállva, daliás léptekkel utat tört magának, hogy a fejedelem előtt becses személyét beajánlja; mindannyianak szemébe tűnt a vörös bársony mentén ide-oda billegő róka fark, melylyel a bemutatás után gazdája a termen végiment.

— Hohó öcsém! Mikor voltál róka vadászaton? — kérdi gunyos nevetéssel Bánffy Dénes, miközben a fejedelem háta mögött álló Nalácsi erre magát a fejedelmet is figyelmeztette, ki szintén nem tudta magát visszatartani a nevetéstől.

Hallod-e öcsém, — mond Bethlen Gergely, — mi is szoktunk löni néha egy-egy rókát, de nem szoktunk vele ennyire dicsekedni!

Zólyomi nem értette a dolgot és bánulva nézett az öt gunyoló urak szemébe; sőt miután ő nagysága a fejedelem ebédjére is meghívta: illendőnek tartá bemutatni magát a fejedelem-

asszonyok, Bornemissza Annának is, ki igen kegyesen fogadta; midőn Zólyomi elbucszva megfordult, a nála levő főri asszonyokkal együtt, nem tudta magát megtartóztatni a hangos nevetéstől.

Zólyomi idegenül fordult vissza és arczán meglátszott, mennyire sérti a fejedelmasszony udvarának nevetése; miért a fejedelmasszony jónak látta odakiáltani egyik apródjának:

— Eredj fiam, Szentpáli, az után a czifra ur után és mondd meg neki, hogy valaki rosszakaratból róka farkot akasztott a mentéjére. Ez volt oka a mi nem illendő nevetésünknek, miről ő kegyelmét szívesen megkövetem.

Az apród már csak a kastély udvarán érte utól Zólyomit, ki szörnnyüködve tudta meg a

hette volna. Elismerete ezt később Teleki is, de már későn, a zernyesti harc előtt, melyben ő vele Erdély önállósága is elveszett.

AZ ARCHIVARIUS-KISSASSZONY.

Elbeszélés.

Írta: Szomaházy István.

(Vége.)

Az öreg Muskotályi fiskális hófehér szakállá többszörösen megjelent az egyik emeleti ablakban s egyszer egy hosszú szolgabírói irnok is feltűnt az üvegtáblák mögött, régies ludtollal a füle mögött. A modern aczélből készült pennákat Taplós Samu, a szolgabíró, mindedig nem akceptálta hivatalosan.

Írások, poros akták között egy öreg sublád hátulsó fiókjában délután két óra felé egy nagy pecsétes levélre akadtak, a melyen az elhunyt öreg ur ismeretes gömbölyű betűivel ez a fontos szó állott: *Végrendeletem.*

Az eleven érzésű embert, a kinek a szíve a helyén van, mindig valami ábrándos meghatottság fogja el, a mikor ezt a komoly iratot a kezébe veszi, a melynek írója azzal a sajátos gondolattal kezdett munkájához, hogy mindezt csak akkor olvassák majd el, ha ő hidegen, megmeredve, hat lábnyi porhanyós föld alatt, örökös álmát aluszsza. Mintha onnan megszólalna még egyszer, mielőtt egészen elfelejtik: lám, gondoskodtam rólatok, gézenguzok!

Taplós Samu, a főszolgabíró, ünnepélyesen

Egyebekben minden ingó és ingatlan vagyonomat Dobronyi Ákos kedves öcsémuramra hagyom, a kinek jó szíveről s hozzám való igaz hajlandóságáról elegendőképp módomban volt meggyőződni.

Vizont elvárva tőle, hogy hült poraim pihenő helyét szoros gondjaiba fogadja, s egyszerű követ állíttat hantjaim fölé, a melyen nevemen s éveim számán kívül semmi hízkelő építá-fium ne foglaltassék.

E rendelkezés pontos végrehajtásával tekintetes Muskotályi Mihály urat, gyermekkorom óta állandó barátomat bizom meg, a kít ebben a komoly pillanatban arra kérek, hogy házamban levő lakását örökösen megtartsa.

tekintély legmagasabb fokára, a melyet a gazdagság ragyogó nimbusszal vesz körül. Kényelmes családi kastélyok, porhanyós fekete földek, puszták, hatalmas batárok tüntek föl e végrendelet hallgatói előtt, kétségtelen birtokai e szegény theologusnak, a ki egy értéktelen semmiség volt eddigéig.

A hajdút, a ki az előszobában ácsorgott, menten elkül létek az archiváriusért, mint a kít, leánya révén, az ügy legjobban érdekelt. S a mig a «vármegye lába» az ut megtételében fáradozott: Taplós Samu, a szolgabíró, pipázva folytatta a leltározást, melyet a váratlan lelet oly hirtelen megszakított.

Az utcái terem minden egyes darabját följegyezvén: az irnok a szomszédos udvari szo-

zokogva borult a vén Muskotályi fiskális nyakába, a ki valaha, tizenkilenc évvel ezelőtt, a keresztvize tartotta.

— Nini, te vagy az kis leányom?

De a főszolgabíró, a ki hivatásánál fogva mindent gyorsabban fölfogott, egyszerre megértette az egész rejtélyes dolgot. S esengő hangjával, melyből a tréfát csak a beavatottak értették ki, komolyan szólalt meg.

— A kissasszonyra senki se tegye rá a kezét! Néhai Eplényi Sámuel ur lakásában találtatván: kötelességemet képezi, hogy őt is leltárba vegyem. Nehogy az örökösök károsodjanak!

S elszédvén a jegyzőkönyvet, komolyan diktálni kezdte az irnoknak, a kinek tolla perczege futott végig a papíron s:

PALAZZO MADAMA

PALAZZO CARIGNANO

BASILICA DI SUPERGA

MADAMA- ÉS CARIGNANO-PALOTA S A SUPERGA SZÉKESEGYHÁZ TURINBAN.

TURIN VÁROSA

A TURIN-PÁRISI KIRÁULÁS UTJÁBÓL.

rajta elkövetett gúnyos sérelmet és letépve a róka farkot mentéjéről, fenyegetőleg kiáltá:

— No hiszen megálljatok! Sok urat kiverek én innen még ezzel a róka farkkal!

Szállására érve azonnal visszaindult jószágára és kincseit magával vive átszökött a török földre.

Ez a róka fark azután sok ezer aranyába került Erdélynek; mert a pasák mihelyt pénzre volt szükségük, mindjárt azzal fenyegetőztek, hogy Zólyomit ültetik Erdély trónjára és Apaffynak fizetnie kellett, míg a pasákat kiengesztelte.

A Bethlen Miklós ellen intézett ármányok pedig még többre kerültek; mert ő volt az egyetlen hivatott, ki Erdély önállóságát megment-

... Sorban, számszerintí rendben rótták föl odafenn az öreg Eplényi millió apróságát, butorokat, könyveket, jó diósgyőri papírosra írt régi följegyzéseket, melyekben érdekes emlékeit írta össze, hív egymásutánban, a forradalom előtti korszak egyik legbuzgóbb hazafia. Rejtékfiókos, öreg szekrények, valaha a régi Eplényiek társai, sorjában kitarultak a leltározó bizottság szeméi előtt, a melynek élén az elhunyt táblabíró legöregebb bajtársa állott, az ősz Muskotályi fiskális, a ki még anno 1829 a pozsonyi diétán praktizált. S a hogy a számos emlék, — a melyet egy pihenő halott, még pár héttel ezelőtt is, gondos szeretettel vett körül — lassanként egymásután megjelent: hív másolatban alakult meg a komisszió előtt a vitézlett Eplényi Sámuel alakja, a ki a maga kedélyes lényének nyomát mindenütt meghagyta ez immár elcsendesült lakóhelyen.

bontotta ki az írást s szép, érczes hangján, melyet a restaurációkról az egész vármegye ismert, felolvasta, a mint következik:

«Az örökkévaló Isten nevében, ki hosszú életemen át sohasem távozott el oldalam mellől, Ábrahám, Izsák, Jákob s minden jó ember Istene nevében a következőképp rendelkezem javaimmal, a melyeket az ő végtelen kegyelmének köszönhetek.

A szentpáli birtok mindenestül Dobronyi Dénes rokonomé legyen, kötelezve őt, hogy az összes eseléséget — ha máskülönb en erre méltó leszen — állásában örökösen meghagyja.

A felsőborzi pusztát déd-nagyném, tekinetes Menyekey Julianna asszonyság örökölje, ugyanolyan föltételek szerint, a melyeket fentebb Dobronyi Dénes rokonommal szemben kikötöttem.

A jó Isten legyen hozzám irgalmas mindörökké!

Eplényi Sámuel m. p.

Kirúlról: Előttünk mint tanuk előtt:

Szekeres Benjámín ref. esperes,
Szilassy Dániel m. p., a tekintetes vármegye archiváriusa.

— Nini, hiszen ekképen Dobronyi Ákos öröklí az Eplényi-birtokok java részét! szölt a főszolgabíró bámulattal.

— A pusztákat, a földeket, sőt a családi házat is!

Az szökött deák alakja egyszerre más színben jelent meg előttük.

E hatalmas vagyon birtokában, melyet az elhunyt táblabíró okos szorgalommal gyűjtött együvé egy hosszú életen át, a fiatal ember egyszerre oda emelkedett, a hova sokan egész földi létük alatt nem juthatnak el: a becsülés, a

bába nyitott, a mig a többi urak odakünn a végrendelet fölöl hangos eszmecserékbe becsákoztak.

— Nini, egy leány!

E szavakat az irnok kiáltotta el, a ki bámulva állt meg a küszöbön.

— Micsoda? Egy eleven leány?

Mindannyian az ajtóhoz siettek, melyen belül, fejét szégyenlősen az asztalra hajtva, egy fiatal leány üldögélt.

— Héj! kissasszony! Ébredjen föl!

Az öreg fiskális e szavaira szelíden, félénk pillantással tekintett föl; finom, sötétbarna arcát egyszerre elfutotta a pirosság s érzelmes fekete szeméből egy apró könny perdült ki.

Igen, ő volt, a rég keresett szökevény; az archivárius leánya, a bájos deák-kissasszony. S a mig az urak néma bámulattal nézték végig:

«Egy fényezett diófa sublád, öt fiókkal, értéke negyven forint.

«Egy fekete diófa pohárszék, értéke negyvenöt forint.

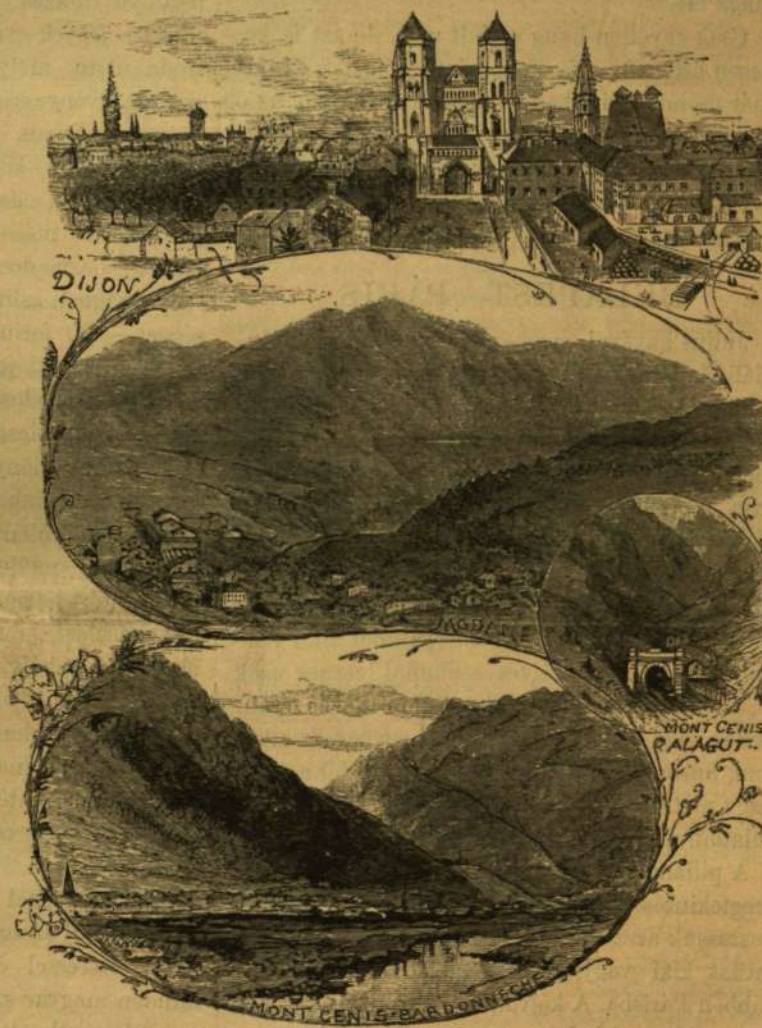
«Egy kihuzható gömbölyű asztal, értéke huszonöt forint.

«Egy barna, feketeszemű leány, értéke —

— Egy millió! szólalt meg egyszerre egy idegen hang a szomszédos szoba küszöbéről.

Föltételesen, ime ott állott előttük a másik szökevény is, a szép diák-kissasszony szerelmese, a ki e napon oly tekintélyes vagyonnak lón a birtokosává.

De a következő pillanatban még egy új alak jelent meg a szobában: az archivarius. S meglátván leányát, a ki hat héttel ezelőtt oly váratlan módon tűnt el, önfeléd haraggal rohant feléje, hogy nyilvánosan megfenyítse.

A MONT-CENISTŐL DIJONIG.

Am a szolgabíró, ki közöttük állott, mosolygva tartóztatva vissza:

— Hóhó bátyám! Ez a leány nem az öné többé. E lakás egyik részében találtatván: ő is az Eplényi-hagyatékhoz tartozik!

S előkapván a végrendeletet, utolag fölolvasta a passzust, mely az általános örökösre vonatkozott:

«Egyebekben minden ingó és ingatlan vagyonomat Dobronyi Ákos kedves öcsémuramra hagyom, a kinek jó szívéből s hozzám való igaz hajlandóságairól elegendőképp módomban volt meggyőződni.»

— S így kétségtelen, hogy e percztől fogva a leány is a Dobronyi gyerekek tulajdonát képezi.

Az öreg Muskotályi mondta ezt, a kit a leány még mindig könnyezve ölelt át.

S ez volt az utolsó, a legutolsó szó. Hallgatott, mindenki hallgatott ebben a kis eldugott szobában: a mogorva archivarius, a két kedélyes öreg ur s a könyező szerelmes pár, a mely álmodozva, gondolatokkal eltelve bámult maga elé.

Csak egyetlen hang szólalt meg, de azt is kevesen értették; a jó öreg bácsi hangja, a ki immár esőndes sirjában nyugodott. Mintha az ő kedves szava, mely e vén háztól örökre eltűnt, még egyszer megessendült volna: «No meg vagyok-e velem elégedve gyerekek?»

BUDAPEST—PÁRIS.

Julius havával megkezdődött a párisi világkiállítás látogatásának igazi idője. Budapestről e héten kelt utra az írói s művészi kör részvételével összehozott 800 fős utazó-társaság Párisba, mely Turint is utba ejti, s ugyanaznap indultak utra az államvasutak menetjegy-irodája által *Schweimmer Pál* vezetése alatt rendezett első kirándulás tagjai, mintegy 450-en. Követni fogja ezt még két más társas utazás augusztus és szeptember havában ugyane vállalat által rendezve s végül tekintélyes számmal lesznek azok is, kik előnyt fognak adni a külön utazás csábainak, úgy hogy alig fog akadni egyhamar alkalom, hasonló könnyű szerrel keresni föl a világ nagy metropolisát, melynek varázsa elhomályosulatlanul él agg és ifju szívében.

A pillanat legalkalmasabb, hogy a kiállítás megtekintésére készülöket néhány szóval tájékoztassuk arra nézve, hogy mily uton-módon juthat neki vágyainak megfelelően legelőszőrűben Párisba. A kéjvontatok közönségének legkönyebb a feladata, mert ezek rendezése nemcsak olcsó ellátásról és elszállásról gondoskodik már eleve Páris legjobb szállodáiban, de legtöbb esetben fölmenti a résztvevőt a párisi közlekedés kellemetlenségei, s a kiállítás látogatásának költségei alól is. Nehezebb állapotban vannak azok, kik függetlenségük megővése érdekében saját kockázatukra vállalkoznak az utazásra, mert ép a kiállítási terület közelében már is sok szállodatulajdonos és vendéglős jelentékenyen fölemelte árait, s így a kik gazdálkodni akarnak pénzekkel, jobban teszik, ha a központtól távolabb fogadnak szállást, vagy levelben előzetesen egyezkednek a szállodatulajdonossal az árakra nézve.

Budapestől Párisba a legrovidebb két útirány az, a mely 1., Svájcezon át vezet, és a mely 2., Németországon át München, Stuttgart, Strassburg, Avricourt érintésével visz Párisba. Mindkét útvonal Bécset érinti. Ellenben a Bécs elkerülésével használt útirányok (nevezetesen a villafranzensfestei vagy udine-veronai) hosszabb tartamuk.

E két egyenes összeköttetés közül ránk nézve minden tekintetben a svájci az ajánlatosabb, nemcsak mivel az utlevél-kényszer kellemetlen-

segeit kerüljük el vele, de azért is, mivel olcsóbb, szebb és rövidség tekintetében sem áll hátrább, a mennyiben a németországi csak két és fél órával előbb ér be Párisba. Azonkívül közvetlen csatlakozással bír a budapesti központi személypályaudvarról délután 2 óra 20 perczkor induló gyorsvonattal, mely 7 órakor van Bécsben és 1/49-kor indul a nyugati pályaudvarból tovább. Ez az egyetlen vonal, mely megszakítás nélkül megy Párisig, a hova harmadnap reggel 6 óra 34 perczkor érkezik meg.

Megjegyzendő, hogy e vonatnál nincs harmadosztály. A ki azonban az utazás megszakítására nem fektet súlyt, az Bécsben átszállhat a 9 óra 35 perczkor induló harmadosztályos futárvonatokra is, melyek Innsbruckig mennek s innen harmadosztályon folytathatja az utat egész Franciaországig, hol ismét II. osztályra száll át, s ez esetben utja 24 frrtal kerül kevesebbe. Csak hogy így 36 órával tovább tart az ut, mely szintén Svájcezon át vezet.

Elenyészeti azonban a másod- és harmadosztályú utazás közötti ár-különbséget a körutazási jegyek váltása, a városi menetjegyiroda utján, melyek úgy menet mint jövetre szólva, érvényességükre való tekintettel különböznek az árban. E szerint példának okáért 60 napra érvényes körúti (menetérti) jegyek, Bécs-Stuttgarton át odamenet és Bazel-Zürichen át visszajövet, másodosztályon 115 forintba kerülnek, harmadosztályon pedig — de Franciaországban szintén másodosztályú érvényességgel — 90 forintba. Ellenben 40 napi érvényességű körúti jegyek, ugyanazon utiránnyal és szintén másodosztályon (harmadosztályú nincs) már 12 frrtal olcsóbbak, tehát 103 frrt.

Még több előnyt fognak nyújtani a magyar kir. államvasutak városi menetjegy-irodája által rendezendő különvonatok, melyek a fentebbi utmódokat mellett 145 forintért másod-, és 80 forintért harmadosztályon 8 napi ellátást és elszállásolást is nyújtanak, oly módon, hogy az ember csekély ráfizetéssel akár Bréban híres 20 frankos ebédjében részeseülhet szelvényeiért, a melyeket különben a pazarolni nem kívánó idegen alig volna képes megfizetni. Egyéb kedvezmények szintén a lehetőség szélsőséig határáig lesznek kieszközölve az utazó közönség kényelmére.

Nézzük ezúttal a legközelebbi társas kirándulás irányát szolgáló turini-párisi vonalat, mely némi kitéréssel éri Párist, de a mely kitérés minden magyar szív előtt hön óhajtott alkalmat nyújt Kossuth otthona érintésére. Az indulás a déli vasútvonal budai állomásától a legalkalmasabb reggeli vagy délutáni 3 órai időben történvén, Prágerhofnál a stájer hegyvidék legrengyesebb pontjai közt vezet az ut a Száva völgyébe s Laibachon, Adelsbergen, Görcezon át Cormonsnál olasz földre, honnan már másnap reggel Velencében állapodhatunk meg.

Velence, az «Adria királynöje», e gyönyörű régi város, négy kilométerre fekszik a szárazföldtől és 117 szigeten terül el. 150 csatorna szeli át keresztül-kasul és 378 hid köti össze egyes részeit. Népessége 135 ezer. A velencei paloták számtalan nagybecsű műemlékei minden időben legnagyobb vonzerőt gyakoroltak a turistákra. A város legérdekesebb pontjai különben a Szt. Márk-tér és Szt. Márk-templom, a Procuratio, a Campanile, az óra-torony, a Piazzetta, a Lidó, a régi könyvtár és nagyszerű doge-palota, s a szép-művészeti akadémia, gazdag festmény- és metszgyűjteményével. De számos, különféle stílusú, szebbnél-szebb temploma is sok van Velencében.

Túl Velenczén Verona és Padua is fontos és emlékezetes helyek, de elhaladtunkban csak tornyai látjuk ennek. Ellenben meg kell álla-

podnunk Milanóban, Lombardia e több mint 250,000 lakóju fővárosában, mely egyike Olaszország legfőbb kereskedelmi helyeinek. A milánói székesegyház egy márványból épült elragadó emlékmű, mely harmadik helyen áll Európa ilyenü épületei közt. Építészeti nagyszerűsége műremekeinek szépsége minden leírását felülmul. Nem szabad elmulasztani itt az utazónak, a királyi palota megtekintését, sem a Viktor-Emánuel bazárt, valamint a Poldi Pozzoli-féle híres muzeumot, a Brerát, és a régi jezsuita kollegiumot.

Szép és termékeny lapály vezet ki Milanóból Novarán, s a szomorú emlékeztet Magentán át Turin, Olaszország ez egyik legszebb és legnagyobb városa felé, termékeny sík közepén, melyet a Pó öntöz. Turinról első czikkünk részletesen szól. Itt kereszteszöndnek a milánói, velencei és genuai vonalak, mely utóbbi Olaszországon egész hosszában végig fut.

Turinon tul erős emelkedéssel, nemsokára érjük Bardonechia határállomást, hol megnyílik előttünk a világ egyik legnagyobb csodája, a Mont-Cenis alagut. A 13671 méter hosszú s Franciaországot Olaszországgal összekötő alaguton körülbelül 25 perczig tart az átkelés. E merész konstrukcióju műnek tizenhárom évig tartott épülése, és majd 30 millióba került. A Mont-Cenis vonal e mellett gyors közlekedéséről és tájai vadregényes szépségéről is hírneves.

Az alagut tulsó felétől, mely már francia földön van, 5 és fél kilométerre esik Modane, odább pedig Chambéry felé lejt alá az ut, folyvást festői vidéken, mely szintén megtekintésre érdemes csinos város. Következik a világ egyik legjöttekonyabb hatású fürdőhelye, Aix les Bains, régi római emlékeivel, melyet Viktoria angol királynő is gyakran meglátogat. A Bourget-út után, melyet egész hosszán hagy az utas magamögött, Culoz állomást éri, a geni vonal csatlakozó pontját, majd Bourg mellett halad el, a Franciaországban a legszebbek közé sorolható brou-i templommal. Végre Maçon következik, honnan Marseille felé ágazik a vasút.

De a Páris felé igyekvő természetesen nem ezt az irányt követi, hanem tovább rohog a Côte d'or híres szőlői közt Dijon felé, a burgundi hercegek e régi székhelyére, melynek nagyszerű muzeumán és St. Benigne székesegyházán kívül — női, mézeskalácsai és tintája is híresek. Innen már nem messze van a Párist megelőző utolsó figyelemreméltó állomás: Fontainebleau.

E hely 59 kilométerre esik Páristól s nemcsak gyönyörű pont, de történeti nevezetesség is kastélyáról és erdőjéről, mely a legnagyobb Franciaországban. A fontainebleau-i kastély még Szent Lajos idejéből származó remek épület. A legtöbb francia király lakta volt I. Ferencztől XIV. Lajosig, sőt I. Napoleon is kedvenc tartózkodási helyétül választotta. Vannak festményei régi nagy mesterektől, ritka szép szönyegei és nagybecsű műtárgyai. Ujabbán Carnot, a köztársaság elnöke is Fontainebleau választottan nyári tartózkodási helyétül. Fontainebleau elhagyva már minden értékünk, minden gondolatunk csak egy tárgy felé kell hogy irányozva legyen, mert ez a tárgy a legnagyobb, legesodálhatóbb, melyet utazásunk alatt értünk és érne fogunk — Páris!

ADATOK HUSZÁR ADOLF ÉLETÉBŐL.

Huszár Adolf, kiváló szobrászunk, *Jakabfalván* (Jakubován), Besztercebányán közelében született 1842. június 17-én s azon nap véd-szentjének emlékére Adolfnak kereszteltetett.

Atyja, Huszár Illés, kamarai bodnár-mester volt, anyját *Dekret* Évának hitták.

A család, ugylászik, Besztercebányáról származott, legalább ott Huszár nagyatyja mint királyi pinceszester lakott s onnan költözött a közeli Jakabfalvára a híres szobrász atyja is. Anyja kis-garami — hroniczi — születésű volt. Jakabfalván nagybátyjánál, Dekret erdőmesternél tartózkodott, mint nevelt leánya. Ott ismerkedett meg későbbi férjével.

Huszár szülei szorgalmas és takarékos emberek voltak. Szegényesen, de becsületben éltek napjaikat. Csekély vagyonukból két izben kőbor cigányok által kifosztatván, odahagyták Jakabfalvát és *Kis-Garamra* költöztek, hol meg jelenleg is élnek Huszár Adolf idősb nőtestvérei: Katalin és Mária.

Atyja itt is folytatta mesterségét, mint kincstári bodnár-mester. A kincstári vasöntőgyár számára szükséges bodnár-munkát végezte s kanakákat, fürdőkádakat, vödöröket stb. készítette.

Ingeny műhelyet kapván, több segédet tartatott. Valamivel jobban ment a család dolga, mint előbbi lakhelyén, de azért a jövedelem nem volt sok s így az apanak a vasgyári gondnokságnál hivataloszlói állást is kellett vállalnia.

1854-ben a halál a kised családot megfosztá fejétől.

Az özvegy csekély, havonként egy forintnyi nyugdíjat kapott. Hogy némileg segítsenek szomorú állapotán, a gyári munkások kórházában mint betegpótlónót alkalmazták. Évekig élt így, megérte fia dícsőségét, ki agg napjaira gondtalan életet biztosított számára, s földieitől szeretve és tisztelve, 1878-ban szállott a sírba.

A kis Adolfot már gyermekkorában tehetséges fiúnak ismerték. A kis-garami iskolának kevés oly szorgalmas tanulója volt, mint ő. Különösen szép írásával tűnt ki társai közül. Azonban valami rendkívüli tehetséget nem árult el. Sovány, gyenge fücska volt, úgy hogy alsó ajka nem födte be fogait, a miért társai «smotkák»-nak, «halálfejecskék»-nek csúfolták. Különben szerették őt, mert kedves, jó fiú volt.

Az 50-es évek közepén, körülbelül azon időtájban, midőn Huszár atyja elhalt, jött Kis-Garamra gondnoknak *Moschitz Márton*, ki állítólag most is él Besztercebányán, mint nyugalmazott bányatanácsos.

Ez a kis Huszár magához vette s mert még gyenge volt a gyári munkához, «Zeuchtbub»-nak, szolgának alkalmazta. Látván szép írását és jó viseletét és ismervén a család szomorú helyzetét, elhatározta, hogy a fiút idővel irnokká fogja kinevezetni. De Adolfnak az irodai munkához semmi kedve nem volt: minden áron vasöntő akart lenni.

1857-ben a gyárba lépett tehát, hol több pajtásával s volt tanulótsáruval együtt dolgozott. Úgyes, szorgalmas munkás volt.

A gondnokon kívül különösen pártolta a kis Adolfot a kis-garami katolikus lelkész, *Hromada Tamás*, ki később, mint ezimzetes kanonok és lelkész, Zsarnócon halt el. Igazi tanítója, lelki vezére volt híveinek. Már a 40-es évek elején, jobbra sajátjából, egy iskolai és népkönyvtárt alapított. Mindenki, ki a könyvtárt használta, havonként egy pengőkrajczárt tartozott előre fizetni. Az ekkép begyűlt pénzen a derék pap részint új műveket vásárolt, részint a régiak javítására fordította. A könyvek vasnaponként osztattak ki.

A kis Adolf még mint iskolás fiu egyik leg-szorgalmasabb olvasója volt a könyvtárnak s az maradt egész addig, míg vándorútra kelt. Ifjúkori olvasmányai nagy hatással voltak fogékony lelkére. Egyik barátja, *Szokács Kelemen*, ki korábban iskola- és játszó, majd inas-éslegény-társ volt s kinek ez adatok nagy részét köszönhetem, határozottan elismerte, hogy mind Huszárban, mind ő benne a magasra törekvést az ifju

korokban olvasott könyvek ébresztették föl. Este, a munka befejeztével együtt távoztak a gyárból s ilyenkor, valamint a vasár- és ünnepnapokon a hegyek közé tett kirándulások alkalmával mindig olvasmányaikról beszéltek és közölték egymással eszméiket, melyeket azok keltettek bennök.

Szabad óráiban Huszár különös kedvvel a zenével is foglalkozott. A gyári munkások egy kis zenekart alakítottak, melynek Bruckner István öntő volt a mestere. Ez tanította Huszár is hegedülni. Utolsó farsang alkalmával, valamint november 23-án, a bues napján, mikor három napig tartott az inasok és legények mulatsága, e zenekar mellett vigadoztak. E mulatságokra ezelő Huszárnak alább közlendő levele is.

1860 tavaszán vége szakadt a vig életnek. Huszár odahagyta anyját, rokonait, vig pajtásait és derék pártfogóit, s Bécsbe ment. Egyik társa közvetítésével, ki már Bécsben volt, Winkler Mihály gumpendorfi öntődjében kapott alkalmazást.

A világvárosban táguult az ifju látköre s magasb vágyak szállották meg. Bár fényes keresete nem volt, de elegendő, hogy szükségét fedezze. Igényei szerények voltak és könnyen kielégíthetőek. Napjai gondtalanul folytak, de azért a kis falut, hol boldog gyermekéveit töltö, jó édes anyját, testvéreit s a vig pajtások körét nem tudta feledni.

Föl-folkereste őket leveleivel, tudakozódott az otthoni viszonyok után és unszolta társait, hogy példáját követve jöjjenek fel Bécsbe ök is.

Egy ily levelét, melyet barátjához, Szokács Kelemenhez intézett s mely a sok közül egyedül maradt meg, a mult nyáron, midőn néhány hetet a kies Vihnyén töltök s a Szokács-villában laktam, derék házi gazdám szívességéből láthattam és lemásolhattam. A levél, mely 1860. július 22-én kelt, negyedréte alakú, főt és a balszélén képekkel és kék virágfűzérrel díszített papírra van írva, tót nyelven, szabályos, szép vonásokkal.

Szó szerinti fordításban így hangzik:

«Legkedvesebb pajtásom!
Szívemből üdvözöllek lellelemmel s remélem, hogy az jó egészségben s megelégedésben fog találni munkáid mellett.

A mi engem illet, hála Istennek egészséges vagyok. Jó dolgom van, úgy hogy napjaim oly könnyen folynak, mint a Duna vize a tengerbe. Mesterségem mellett a legnagyobb megelégedésben élek. Üldöztesem nem szenvedek és fenyegetésektől nem félek. Oly könnyű szívvel teljesítem kötelességemet, mint a madár a levegőben.

Csak akkor lep meg a szomorúság, ha édes anymra és jó barátaimra gondolok. Kivánom nekéd, egyuttal magamnak is, hogy mielőbb a bécsi árnyas helyeken sétálghassunk és egymással közölhesük gondolatainkat.

Kedves pajtásom, a ki azt mondja, hogy haszontalan dolog a világban hányódni, annak mond meg, hogy haszontalan dolog egy helyen vesztegelve idejét elpocsékolni.

Munkámról nem írhatok sokat, csak annyit, hogy az jól sikerül és hogy megelégedett vagyok. E napokban, négy hétig egymásután hét forintot kerestem hetenként és Isten adni fogja, hogy a hét forintot a krajczárokat is járuljanak.

De mit törődöm én a pénzzel? Csak annyim legyen, a mennyire szükségem van. S azt csak gondolhatod, hogy hét forintból hetenként egy magános ember megélhet és ruházódhatik, a mellett soha sincsen pénz nélkül. Csak betegségtől óvjón meg a jó Isten, akkor hivatással meg vagyok elégedve.

Úgyan kedves pajtásom, ha csak lehetséges és kedved van, semmi esetre ne mondj le szándékról, hogy utánam jöjj. De azt nem kívánom, hogy ezzel kellemetlenséget szerez magadnak. Nekem már több bajom volt, hogy hazulról elkerültem, de eső után megint derült lesz az ég.

Ird meg biztosan, vajjon van-e reményesség eljöhneti, hogy helyről gondoskodhassam. Először mesteremnél tudakozzálom és ha ő nem adhat munkát, akkor más gyárakban fogok kérdőzködni.

Egyéb irni valóm most sincsen. Magad legjobban fogsz mindent látni, ha ide jössz. Az igaz, hogy az ember itt sok olyat lát, a miről még álmodni sem mer.

Ird, mi ujság van nálatok? Hogy van édes anyám?

Üdvözöld általam s mond meg neki, hogy mielőbb irni fogok. Üdvözöld azokat is, kiket üdvözölem érdekel és kérdezd Fajlik-ot, hogy megkapta-e levelemet? Üdvözöld a te szüleidet és testvéreidet is. Ird meg, hogy egészségesek-e s hogy közülük nem halt-e meg valki, mert utóbbi időben szörnyű államain vannak. És ird meg, hogy mikorra nézzek munka után és hogy szándékozol-e mihamarabb feljönni? Én majd megírom, hogy mivel lásd el magad s mikép utazzál.

Üdvözöld Istvánt¹ is és mond meg neki, hogy régi csárdásainkat, melyeket valamikor Hroniczon Tichyknél² játszottunk, most Bécsben hallom s hogy Dukát Ambrus³ küldjön pénzt, majd veszek neki nagy bögöt, tudom, hogy jó lesz.

A válaszzal ne késél, hogy munkát kereseshet számodra és későn se jér, mert telen Bécsben is szomorubb az élet.

És üdvözöld Szilvesztert⁴ is és mond meg neki, hogy a jó öntők is menjenek a világba, a rosszaknak ugy is kell a világban hányódnok.

Üdvözöld sógor unamát és nénémasszonyomat is gyermekeikkel együtt s ha ezimemet netalán elhanyagol, kérd el Fajliktól vagy édes anyámtól.

Ezzel maradok őszinte barátod

Wieden 1860 július 22.

Huszár Adolf
vasöntő Bécsben.

Mily őszinte hang szól e levélből, mily könnyű kedély s a mellett mely érzés, mily szerénység s mégis magasbra törekvés, mily igénytelenség és megelégedettség, mily ragaszkodás barátaihoz s mily szeretetteljes gyöngédség anyja és testvérei iránt. S mily érdekes a sok apró visszaemlékezés hroniczi napjaira, midőn még otthon volt anyja házában s vigan élt társai és barátai körében.

Szokács engedve barátja ismételt hívásának s követve régi vágyát, csakugyan fölment Bécsbe. A déli vasut öntődjében dolgozott ő is, hova barátja, Huszár ajánlotta. Együtt laktak, együtt dolgoztak, együtt ábrándoztak a jövőről és képezték magukat tovább.

1861 őszén a technikum beiratkoztak, mint iparos tanulók, hol Huszár először tanult rajzolni. Majd a kath. legényegylet tagjai sorába vétettek fel magokat, könyveket kölcsönöztek ki az egyesületi könyvtárból és buzgóan olvastak.

Akkoriban jelent meg Bécsben az osztrák kormány költségen az «*Obzor*» című lap, melynek *Lichard Dániel* volt a szerkesztője — ugyanaz, ki Selmecezen az ifju Petőfit a történelemből megbuktatta volt. Ő beszéli Huszár Adolf életrajzában, mely az általa kiadott tót naptár 1880. évfolyamában jelent meg⁵ hogy egy napon szerkesztői irodájában meglátogatta őt Huszár többedmagával, előfizetvén a «*Házi kincstár*» című művére. Lichard az előfizetők neveit is közölte munkájában s azok között az 1863. évfolyamban előfordul Huszár Adolf is, mint öntő az állami vasutnál.

Bécsben tartózkodása második évében egy fiatal leánnyal kötött ismeretséget. A viszony nem volt mélyebb s csakhamar megszakadt. Kedvesével, ki egy elhalt mérnöknek volt a leánya, egy izben utazást is tett Olaszországba. Ez utjáról részleteseb tudomásom sincsen. Bár nem művészi rajongás, hanem csupán a szórakozás vágya vezette a művészet hazájába, olaszországi útja aligha maradt reá nézve hatás nélkül.

Némileg meghasonlott önmagával, unni kezdte a gépgyári munkát. Anyja is hívta, hogy jöjjön haza. Engedett a fölzsólitásnak és hazatért. Megint a kis-garami vasöntő-gyár munkásai sorában dolgozott.

Azonban otthon se érezte jól magát. Egy-két hó mulva Pestre ment, hol a Ganz-gyárba lépett. 1862 októbertől 1863 februárig dolgozott itten. De itt sem tetszett neki: Bécsbe vágyott. Ismerőseitől kölcsönzött pénzt és felutazott. Mindenfelé keresett munkát, de nem talált. Barátja, Szokács Kelemen, megosztotta vele szállását és segítette, a mivel lehetett.

¹ Fajlik első öntőmester volt akkoriban a kis-garami öntődjében.

² Bruckner István öntő, kiról már fentebb megemlékeztünk.

³ Egy magánház, hol a mulatságok tartattak.

⁴ Dukát Ambrus szintén gyári munkás, ki a zenekarban a bögöt játszta.

⁵ Korbaeska Szilveszter, öntő volt, pajtása szintén, kit később mintázott is. Az izenet czeleas Korbaeska azon mondására, hogy csak a rossz öntő megy a világba.

⁶ «*Slovensky kalendár* 1880. Wydráva Dániel G. Lichard *Stalici*, 1880. 37—39 l. Adatait, melyeket részben felhasználtam itt, Rohla Antal kis-garami mintázó asztalosól vett, ki Huszárnak szintén társa és ifjúkori barátja volt.

Végre a véletlen kiragadta nyomasztó helyzetéből s oly helyre juttatá, hol öntudatára jött művészi tehetségének, mely eddig szunnyadozott benne s csakhamar hatalmas lendületet vett.

1863 tavaszán történt, hogy barátjával egy korszakba tért be. Szörözes közben Szokács kezébe veszi a bécsi „Vorstadt-Zeitung”-ot, és olvasás közben azon érdekes hírre bukkan, hogy a Fernkorn-féle híres műöntőben egy szobor öntetett, a mely kitűnően sikerült. Azonnal közölte a hírt barátjával is, hozzátevé, mily boldognak érezné magát, ha e gyárban a legutolsó munkás lehetne.

Huszár figyelmes lett, de nem szólt semmit. Másnap elment Fernkorn-hoz. A művészt az öntőde udvarán találta, s szerény hangon kérdezte, nem kaphatna-e munkát? Fernkorn azon kérdéssel fordult hozzá: vajon műöntő-e? S midőn Huszár nyíltan bevallotta, hogy nem az, de Kis-Garamban kisebb művészi tárgyakat, mint levelszülőket, tintatartókat, és holmi kis szobrokat mintázott és öntött már, Fernkorn kijelenté, hogy akkor bajosan fog menni. Ám próbálja meg, jöjjen el a husvétünnep után.

Huszár megjelent és fölvetette. Megfelelő munkát és hetenként kilencz forintnyi bért adtak neki. Később ingyen lakása is volt.

Itt, e nagyhirű műöntőben, honnan Bécsnek nem egy monumentális szobra került ki, alkalma nyílt Huszárnak magát a műöntésben tovább képezni. Látta, hogy készítik el a szobrok agyagmintáit s mikép történik az öntés. Szabad óráiban maga is mintázni kezdett. Restelte elárulni járatlanságát. Megleste munka közben a szobrászokat, és midőn a munkaidő elmúltával eltávoztak, visszamaradt és felémelve a nedves leplet, kíváncsian nézte a készülő szobrokat. Első mintázását látva, egy ott dolgozó szobrász kérdezte tőle: vajon ő készítette-e? S igenlő válaszára mondá: «Kár volna, ha tehetségét nem tökéletesítené!»

1865-ben iparkiallítás volt a bécsi virágcsarnokban. Huszár Laokoonnak általa mintázott és gipszbe öntött szobrát küldte el a kiállításra, e felirattal: «Kiállította Huszár Adolf. — Első kísérlet.» Jutalmat nyert.

Később Linczbe küldötte, hol minden második évben, ősz elején népművészet szokott lenni, mely alkalommal kiállítás is rendezetik. Itt is jutalomban részesült.

E kettős siker felbátorította fiatal szobrászunkat, kire társai is némi tisztelettel kezdtek tekinteni.

Azonban kitört az osztrák-poros háború s a Fernkorn-féle műöntőben jobbra beszüntették a munkát. Ez idő alatt Huszár a mintázásban gyakorolta magát. Modellek gyanánt barátai szolgálták. Ekkor készítette barátja, Korbácska szobrát, melyet bronzba öntött s mely Szokács állítása szerint kitűnően sikerült. Ekkor készült egy ismeretlen szobrász mintája után ő Felsege kis mellszobra is bronzból, melyet halálából egykori főnökének, Moschitznak ajándékozott.

Keresete persze nem volt. Barátai segítettek pénzzel, kiket később apránként elégitett ki.

A háború elmúltával ismét munkát kapott a császári műöntőben. Fernkorn elméje már akkoriban elborult volt s helyette más állt az öntőde élén. Ezt Huszár nem szerette. Összeszólkózott vele egy alkalommal és odahagyta a műöntődét.

1867. vagy 1868 óta Gasser szobrásznál dolgozott, mivel a Fernkorn-féle műöntőben ismerkedett meg Gasser ugyanis az általa modellált szobrokat ott öntette. Egy ízben megint ott járván, Huszár kérte őt, engedné meg, hogy az ő műtermében gyakorolhassa magát. Gasser megengedte, sőt a mintázáshoz szükséges agyagot is ingyen engedte át, kezére járt, tanácsot szolgáltatott neki, munkát azonban nem adhatott s így nem is fizette.

Itt már fában és márványban is kezdett dolgozni. Azonban minél inkább növekedett gyakorlati ügyessége, annál inkább érezte az elméleti ismeretek hiányát. Hogy ezeket elsajátíthassa, fél napig dolgozott a műteremben. A nap másik felében pedig a művészeti akadémiát látogatta, hova Gasser ajánlatára vettette föl.

Több időt óhajtott volna szentelni tovább képzésére, de anyagi támogatás nélkül ez nem volt lehetséges. Hromadához fordult tehát, egykori jöltövőjéhez, kérve őt, eszközölne ki számára az akkor még fönálló szláv Maticzánál némi segélyt. Az agy lelkész melegen ajánlotta védezőjét, de eredménytelenül.

Később egy alkalommal Huszár meglátogatván szülőföldét, fölkereste Ipolyit. Bemutató neki szobrainak fényképi másolatait és kérte, segítené őt, mint megyéjének fiát vagy eszközölne ki számára állami ösztöndíjat.

A lelkes Ipolyi fölismerte az ifjában rejlő tehetséget, örömmel ajánlotta őt br. Eötvös mi-

Hirsch Nelli rajza.

RUTTKAYNÉ, KOSSUTH TESTVÉRHUGA.

niszternek és Huszár elnyerte az állami ösztöndíjat.

Ez 1869-ben történt.

Egy ideig még Gassernél dolgozott, szorgalmasan járt az akadémiába, mintázott, olykor megrendelésre is, majd odahagyva Gasser műtermét, 1871-ben br. Vaynak bécsi műtermébe lépett.

Ez időben iratott ki a pályázat az elhunyt Eötvös szobrára, Huszár sarkalta a becsvágy és ösztönözte a hála érzete Eötvös iránt. Pályázott. Négy versenytársa közül ő nyerte el a pályadíjat és megbízottat a szobor elkészítésével.

Ezzel kilépett az ismeretlenség homályából és egyszerre hazánk elsőrangú művészei között foglalt helyet.

Élete ezental ismeretes.

Tehetése mind nagyobb irányban fejlődött. Egymás után alkotta meg nagyjaink szobrait, mignem férfi-ereje teljében, művészi pályája delélőjén a vésőt a halál kiragadta kezéből, épen akkor, midőn a haza bölcsének szobrán dolgozott s még annyi monumentális művel ajándékozhatta volna meg nemzetét.

BARÓTI LAJOS.

EGYVELEG.

* **Híres lovak.** Az ember egyik legkedveltebb házi állata, a ló, igen gyakran jelentékeny szerepet játszott a történelemben. Néhányat a híressé vált lovak közül e helyen akarunk felemlíteni. Kezdjük *Bucephalossal*, Nagy Sándor híres lovával. Sándor volt az egyedüli, kit hátára engedett, de ha az fel akart reá ülni, az értelmes ló letérdelt előtte. Harmincz évig élt s a halás király mauzoleumot s Bucephalae nevű várost épített emlékéül. A perzsiának is volt ily híres lova, *Shebediz*, Kozroos Parviz shah birtokában, melyről sok legenda maradt fenn. A római lovak közt *Incitatus* gazdája, Caligula császár pappá és konzullá tette; a ló jászola elefántcsontból volt, aranyos csészekből ivott bort. Celer, Verus császár lova, szintén aranyos jászolból evett, bíbor palást takarót hordott s istállója a császári palotában volt. Kimulta után a Vatikánban mauzoleumot állítottak fel számára. A középkorban híressé lett *Bariaca*, a Cid lova. Két és fél évvel élte tul urát, mely idő alatt nem volt szabad felkántározni s midőn kimult, a valenciai zárda kapuja elé temették és sírjára két jegenye-fát ültettek. Banks híres lovát, *Moroccot* a pápa, mint bűbájost, urával együtt égettette el.

* **Az Aetnán három napig kóborolt** egy amerikai társaság éhszomjan. Vezetőik lerészegedve a reájok bízott cognactól eltévesztették az utat. Az utasokat egy kiránduló társaság véletlenül fedezte fel s mentette meg.

* **Velociped-hadtestet** állítottak fel a francia hadseregben. A közönségnek bicyclen, a tisztek ellenben tricycleken fognak ülni s ez utóbbiak úgy vannak készítve, hogy a fegyvernek, élelmiszernek s iróanyagoknak is helyük legyen.

* **Póstabélyeg-jubileumot** tartanak a jelen évben november 1-én a bajorok, mert akkor lesz negyven éve, hogy a póstabélyeg alkalmazták, a németek közül ők legelőször. A müncheni philatelisták (levélbélyeggyűjtők) társaság ez alkalomból nagy levélbélyeg-kiállítást rendez.

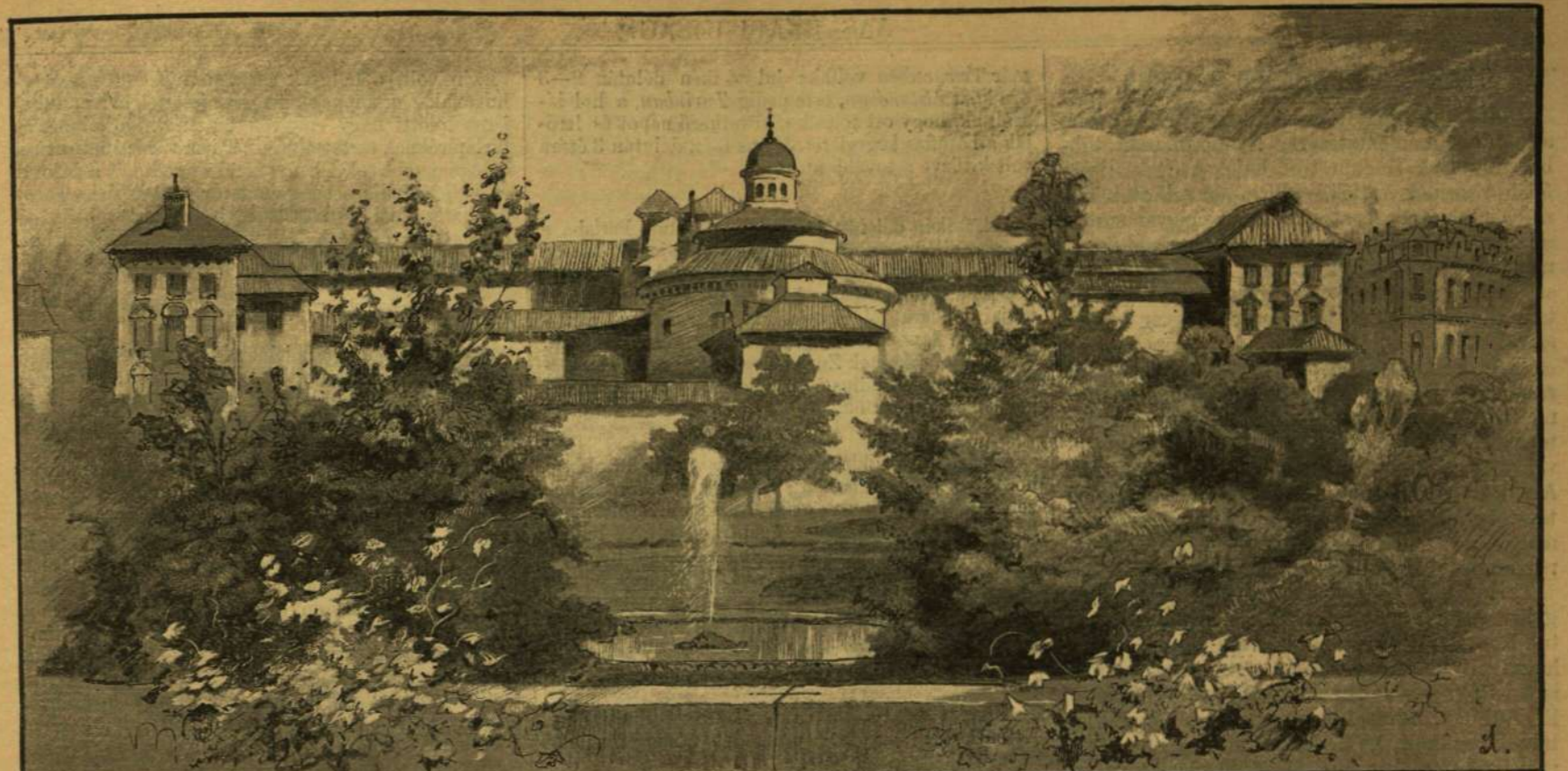
* **Notabilitások bálja.** Newyorkban nemrég a 13 centes bódák alakjai tartottak nyilvános bált, melyen minden «notabilitás» megjelent. Ott volt többek közt Jones Regina, a világhírű georgiai szépség; Fisk Katalin, a kétfejű leány, Smith Vilmos, az élő csontváz, Rogers Anna, az elefánt-betegségben szenvedő, Robinson Jim, a petróleum-ivó, Kelley Mari, az üvegfaló, Jo-Jo, a kutya-fejű fiú, Murphy, a borneoi ember, Adams k. a., a ki a víz alatt iszik, eszik és szivarozik. A ritka társaság mulatságát igen sokan nézték, bár magas belépti díjat szedtek.

* **Gyászoló szobákat** rendeznek be az amerikai özvegyek mély gyászuk kintatására. Teljesen sötét szoba, fekete ágyneműk ezüst díszítéssel s a butorok hasonló ezüst szegélyű fekete szövettel bevonva, ez a legújabb divat.

* **Kivégzés villamosság** által. Az amerikaiak példáját követve most a párisi községtanács hozta be a kérvényt, hogy a guillotín helyett villamosságot használjanak a kivégzésnél, mert ez gyorsabb és emberesebb.

* **A pohárköszöntés** divatja igen régi, már Esaiás profétánál is olvasható. A görögök a poharat valamely szentnek, vagy kedvesnek ajánlották fel. A rómaiak úgy udvaroltak, hogy annyi pohár bort isznak meg, a hány betű volt a megtisztelt nevében. A németek kezdték meg a versenyt az ivásban; csakhamar annyira elterjedt köztük, hogy már Nagy Károly tiltotta a bíraskodást oly grófnak, ki nem volt józan. A fa-kupákkal azonban még kevésbé koczintgattak, de a középkor vége felé az üvegből ivás azt is elterjesztette.

* **A házasság előmozdítása** végett egy amerikai képviselő 1788 január 19-én egész komolyan törvényjavaslatot adott be, hogy 9 éven felül levő leányoknak nem szabad más inget és felöltőt viselni, mint a mit maguk készítettek vagy a melyen maguk dolgoztak; nem szabad oly edelt enniük, melyről nem tudják, hogyan készítik el; végül 20 éves kora előtt egyetlen leánynak sem szabad kártyázni. A ki e három szabály valamelyikét áthágja, az a nevezett képviselő javaslata szerint véglegényének 500 font sterling bírságot tartozik fizetni kárpótlásul a nő gazdasági erőnyei hiányának. Mondanunk sem kell, hogy e javaslatokat már száz évvel ezelőtt is leszavazták.

Kossuth lakása.

Kilátás Kossuth lakásából a S. Giovanni kórházra és parkra. — 2. Részlet a Via dei Mille-ből, a hol Kossuth lakik.

KOSSUTH TURINI LAKÁSA.

UTAZÁS TURINBA ÉS PÁRISBA.

Julius 2-án nagy társaság kelt utra Páris felé, a kiállítás megtekintésére. Nyolcszázánál többen indultak Budapestről. Utjokat Olaszország felső részének vették, e hó 5-én érkeztek Turinba, melyet Olaszországba utazó magyar ember mindig fölkeres, hogy üdvözölje e század egyik nagy alakját, Kossuth Lajost. Ez a nagy társaság pedig kötelességének érezte, hogy ily nagy tömegben is kifejezze a minden magyar ember szívét eltöltő tiszteletet.

Az írők és művészek köre titkára rendezi a kirándulást. Onnan indult ki az eszme, ott tanácskoztak a program fölött. Kossuth meglátogatása, összekötve a világtárlat megtekintésével, oly program volt, mely hatalmasan vonzott. A vidékről igen sokan csatlakoztak, s az utazó társaság a társadalmi értelmiség minden utazót magában foglalja. Az országgyűlési függetlenségi párt számos képviselője is köztük van.

Turinban szép kis paoitát béreltek ki. Ott gyűlt össze a társaság, ott jelent meg köztük Kossuth, ki egyszerű lakásán el nem fogadhatna nyolcszáz látogatót. Itt volt a lakoma is, s itt nyújtották át a látogatók emléktárgyakat Kossuthnak. Nevezetesen egy diszes hegyi kristály kosarat, a XVI. századbeli magyar ötvösművészet remekét, melybe a társaság minden tagja bele tette a maga névjegyét. Továbbá a társaságban résztvevő nők egy művészi kiviteli vaszelenczét, Jungfer Gyula készítményét, melyet Kossuth szemében, a ki elvből pénzben kifejezhető értékes tárgyat el nem fogad, tartalma fog tenni visszautasíthatatlanul értékesé. A szelencze ugyanis hazai földet tartalmaz, melyet Kossuth Lajos szülőhelyéről, Zemplénből, Monokról hozott. A nők azonkívül Kossuth nővérének, Ruttkayné urnőnek is emléktárggyal kívántak kedveskedni, vittek egy magyar antik ékszer nek, a minőt a régi magyar matróznak viseltek.

Ezen emléktárgyaknak fényképi fölvétel után készült rajzát mellékelve mutatjuk be olvasóinknak.

Nyolcszázötvenhárom jelentkeztek az utazásra. Oly nagy társaság, minő csak ritkán veszi igénybe egyszerre a vasutakat. A rendezőség, — melynek élén Helfy Ignác képviselő, Kossuth bizalmasa, és Dolnay Gyula, az írói és művészi kör titkára áll, — külön csoportokra osztotta az utasokat, s mindegyik csoportnak megvan a maga vezetője. E csoportok száma 34, egyenkint 25 tagból. Az utazók nevét e csoportok szerint nyomtatták, az uti programmal együtt. Egész fűzet az.

Julius 2-ikán mindjárt az ebéd utáni órákban rendkívüli eleven képet nyújtott a budai inóház, egész környékével és az odavezető uttal, melyen egymást követték a bércocsik. Az ismerősök egész tömege kigyúlt az indulásra.

Két hosszú vonat állott párhuzamosan az állomásház nagy üvegterete alatt. Mindegyik husz-huszonöt második osztályú kocsiából s egynehány első osztályú kocsiából volt összeállítva. Terített asztalok mindenfelé. A hosszú utra jól el kellett készülni. Az első tizenhat csoport tagjai, tehát 400-an, délután három órák indultak az első vonattal, melyet Klein Ignác igazgatósági hivatalnok vezért Pragerhofig. A 17-34-ik csoporthoz tartozók, tehát 450-en 3 óra 50 perczkor rohogtak el a második vonaton, melyet Veisz főfelügyelő vezetett. Az első vonat parancsnokságát Polónyi Géza, a másodikét Mo'nár Antal orsz. képviselők vállalták magokra.

Az első vonat pontban 3 órák indult el. Kalapok, kendők lebegtek a perronon s a kocsi ablakából, az utolsó «istenhozzád»-ok ez zajos «éljen» kiáltások zürzavarosan keresztetkék egymást s a következő perczben — négyszáz emberrel kevesebb volt már a pályaudvaron.

A második vonat csak az elsőnek elindulása után tűnt szembe a túlsó vágányokról, s alighogy az első vonat kikanyarodott a pályaházból, már rohantak a másodikhoz az utasok, nehogy itt felejtkeztek valamelyik. Ötven perczrel az első vonat indulása után harmadszor esengettek a másodiknak is, s a mint a két mozdony meglődította a hosszú kocsiort, ismétlődött az előbbi jelenet: éljenés, integetés, kendő-és kalap-lebegetés.

Az utasoknak mintegy harmadát nők teszik. A fővárosból összesen 245 utas ment el. A többi az ország különböző részéből való.

Nagy-Kanisán az esti órákban nagy tömeg várta a két vonatot, mely pontosan érkezett meg. A programban megállapított vacsorát a legkiválóbbakban rendezték meg. A kirándulók kitűnő hangulatban töltötték negyven perczet az állomásnál. Mikor a vonatok a pályaudvarból tovább indultak, ismét zajosan megjelenték a kirándulók.

Az olasz határt Cormonsnál jul. 3-ikán reggel 9 és 10 órák erte el a két vonat. Délután 3 óra után

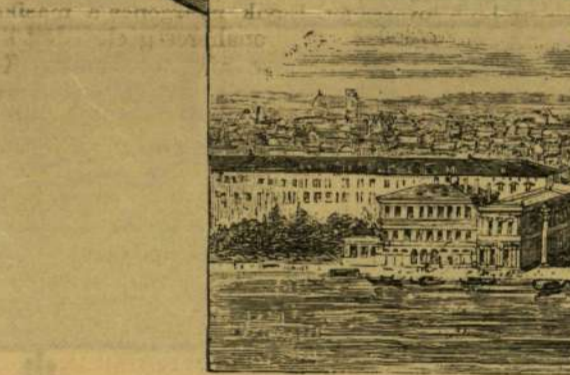
már Velenczében voltak; jul. 4-ikén délután 2-3 óra közt Milanóban, este pedig Turinban, a hol kiszálltak, hogy ott töltsék a következő napot és leróják a hazafias kegyeletet. Julius 6-án délután 3 órára volt kitzítve a tovább utazás.

Jul. 2-ikán délelőtt 11 órák indultak Párisba a magyar államvasutak menetjegy-iródnáján különvonattal is. Ezzel összesen 450-en utaztak el, köztük 100-an a fővárosi iparos-kör tagjai. A társaság többi tagjai jobbára földbirtokosok, tanárok, bírák és kereskedők. A vonatok Svájcban keresztül utaztak. Jul. 3-ikán este érkeztek Zürichbe s ott 24 óráig tartózkodtak. Párisba Julius 5-én délelőtt 10 óra 50 perczkor kellett érkezniök.

A páris-turini kiránduláson résztvevő társaság e hó 3-ikán jó hangulaton s rendben Velenczebe érkezett. A társaság az olasz vasút részéről nagy figyelemben és előzékenységben részesült. A határ-nál vámvizsgálat nem volt. Megérkezéskor a vasuti hivatalnokok és a közönség részéről szívesen fogadták. A Lidóra rendezett kirándulásnak kellemes idő kedvezett. Este különféle ünnepélyek és részben magyar dalokból álló hangverseny volt.

Másnap tovább indultak Milanóba.

A turini ünnepélyek egyik rendezője dr. Basso, Kossuth derék orvosa. A Sogno-féle vendéglőben bé-

A MILANÓI SZÉKESEGHÁZ.

ALBERT KIRÁLY LOVASZOBRA TURINBAN.

reltek szállásokat. E vendéglő közelében van az 1884-iki turini országos kiállításra épült képzőművészeti csarnok, s ezt szemelték ki az ünnepélyek színhelyéül. Örís termén kívül mellék-helyiségek is állnak rendelkezésre. A termet már napok előtt gyönyörűen díszítették. A bejárattal szemközti hatalmas trofeum a haza zászlóval és Kossuth Lajos arczképével; ott leng az a pompás selyemlobogó is, a melyet egykor a magyar hölgyek a nagy hazafinak ajándékoztak. A terem hosszában öt roppant asztalt állítottak; a középső asztalt a hölgyeknek rendezték be. Ezt körül fogta az örís patkóalakú fűsztal, ettől kétoldalt, jobbra és balra, még másik kettő. Kossuth Lajos helye a patkóalakú asztal középső

részén volt, a hölgyek asztalánál Kossuth testvér-hugának, Ruttkayné asszonynak jelölték helyet. A bejárat fölötti nagy emelvényt a meghívottaknak és hírlapíróknak tartották fent. Turin város sündieatusa a legnagyobb előzékenységgel engedte át a palotát és Voti Melchiorre commendator járt közbe a katonai hatóságnál — mely a helyiséget bérben bírja, — hogy a magyarok e helyen ünnepelhessék Kossuthot. Völi a városi zenekart is az ünnep rendelkezésére bocsátotta.

Az előkészületekről még a következőket írták Turinból:

A sündieo másképp is jelét adja annak, hogy Turin városa mily szívesen látja a magyarokat. Az egész vendégsereget meghívta a Castello Medievale (a középkori kastély) és a városi muzeum megtekintésére. A Castello Medievale valóságos remeke az olasz építőművészet renaissanceának és széles Olaszországban algha akad párja. A városi muzeum főleg műkinesekben és történeti ereklyékben gazdag.

A lakoma után Ambrosetti fényképész le fogja venni az egész nagy társaságot, középen Kossuth Lajossal és Ruttkayné urnővel. Hogy ezt az örís képet jól meg lehessen csinálni, egy amfiteátrumot rögtönöztek fából a csarnok mellett. A magyar vendégek között Kossuth-jelvényt fognak szétosztani, melyet az urak a gomblyukba tűznek, a hölgyek pedig mellüti gyanánt viselhetnek. A jelvény körülbelül tallérnyi; középen Kossuth rendkívül hű arczképe, köröskörül a magyar színek, a fölirat pedig: «Lug-

szó vésletlen esetekben keresték, és keresik mai napig is.

Vajjon tanultak-e valamit s oktultak-e a bajon, azt a jövő fogja megmutatni. Egyelőre a boszniai okkupáció lefolyása alatt nem és zleltünk szebb katonai jövővel kecsesgét jelenségeket. Úgy látszik, elmondhatjuk Goethe Fauszt-jával: «Beim Teufel ist der Spiritus, das Pflegma ist geblieben.»

Az egész 1866-iki hadjárat egy rövid két felvonásos szomorujátékhoz hasonlított, melynek szerepfelosztása már a bukás csiráját foglalta magában. De lássuk a darab utolsó felvonását, a közigazgatási csatát, minden szelítgetés és túzás nélkül, a maga nagyszerűségében.

Benedek tábornokot, az akkori idők bűnbakját, kevesen ismerték, de még sokkal kevesebben mondták róla helyes, igazságos ítéletet. A többség most is azt tartja, hogy ha Benedek helyett más valaki, mondjuk — Albrecht főherczeg — áll a hadsereg élén, a háború más véget ér. Már pedig nem a fővezérben volt a hiba, azt most, huszonhárom év lefolyása után lehet bizonyítani.

Az osztrák főhadiszálláson Julius 1-én még a legvérmes katonák is érezhették, hogy a poroszok háromszoros fölénye a legközelebbi csatában ismét érvényre fog jutni.

Benedek minden áron az alkudozások utjára akarta az ügyek további lebonyolítását terelni. De az olasz győzelmek tömjénfűstje elkábította a mérvadó elemeket. Mihelyt ott lenn végeztünk, «a poroszokra kerül a sor.» — Csakhogy erre idő már nem jutott.

Klapka fellépéséből megérthették volna Bécsben, hogy az utolsó pillanatig beczézett s dédelgetett porosz rokonság is atyafiság még a legvégsőre is el határozza. Berlinben holmi kétes értékű engedmények Julius 1-én, sőt már két héttel előbb sem vettek volna figyelembe, egyebekről pedig Benedek ismételt tanácsa ellenére az osztrák államferiak mitem akartak hallani.

«Még egy veszített csata — mondá Benedek a maga nyers őszinteségével — s majd Pozsonyban kell a porosz békefeltételek aláírunk.»

A poroszok mindenütt úgy léptek fel, mintha az elfoglalt területet többé elhagyni nem akarnák. Altbirgban a kaszárnyákról és hivatalokról leszedték az osztrák sasokat, és ezek helyett «Neu-Preussen» felirattal ellátott porosz czimereket aggattak fel. Reichenbergen pedig halálbüntetés terhe alatt meghagyták a klerusnak, sőt még a zsidó rabbinak is, hogy ezental ne Ferencz-József eszászárét, hanem Vilmos porosz királyért mondják el a szokásos imádságokat.

Frigyes Károly porosz herczeg seregével Kamnitznál állapodott meg, hogy a porosz koronaherczegnek ideje legyen Benatek felé előrenyomulni. Ez Julius 2-án volt. A porosz vezér kém szemlére küldött néhány lovas őrjáratot az osztrák állodások kitudása czéljából, mert kíméi — többnyire bennszülött paraszok — azt jelentették, hogy az osztrákok sehol sem mutatkoznak nagyobb számban. Ezt pedig Frigyes Károly nem akarta elhinni.

Sejtelve valónak bizonyult, mert őrjáratát, alig hogy az előrsi vonalokon túl néhány száz lépést tettek, osztrák gyalogság és lovasság úzóbe vette, s a kiküldött tiszték csak nagy nehezen menekülhettek meg az utánuk iramodó huszárrok és zsidások elől. Világos tehát, hogy az osztrákok készen várták az esetleges támadást, vagy — ez pedig sokkal valószínűbbnek látszott — maguk készültek támadásra.

A porosz vezér Normann hadnagyt küldte a koronaherczeghez avval az izennel, hogy másnap korán reggel Miletin felé induljon.

A német vezérkar jelentéseiben maga is beismeri, hogy azon esetre, ha Normann hadnaggy levelestől a hemzsegt osztrák őrjáratok kezébe kerül, a Julius 3-iki csata okvetlenül elveszett volna.

Innen kitűnik aztán amaz állítás helyes volta, hogy a közigazgatási veszedelem végképen elmarad — minden követk eszményeivel — ha Benedek Julius 2-án támadólag lép fel, s nem várja be a porosz koronaherczeg csatlakozását. Ki hinné, hogy népek és nemzetek sorsa gyakran egy alig számbavehető körülményen fordul meg? Normann hadnagyról azt mondják, hogy rossz lovas, azonkívül még rövidlátó is volt.

Mielőtt a koronaherczegnek szülő levelet átvette volna, paripája megsántult s így von der Groeben gróf zászadostól kapott egy rendkívül

erős és gyorslóbu lovat, mely öt aztán hat órai, többnyire vágatva tett lovaglás után mindenen keresztül szerencsésen rendelkezése helyére vitte. Más lovon megakad, s valószínűleg a huszárrok kezébe jut. A többit aztán könnyen el lehet gondolni.

Osztrák részről az I. 4. 8. és 10-ik hadtesten kívül még a szászok is készen állottak.

Az osztrák tüzéség határozottan jobban dolgozott, s tisztjei is minden tekintetben többet értek. Ezenkívül előnyükre az is szolgált, hogy a terep minden zugát tökéletesen ismerték.

Mindezt nem mondhatjuk a gyalogságról. Minden személyes bátorság mellett folyvást csak azért is a rövidéletű huzta, mivel ódonszerű puskával a hátultöltők öldököl tüzelesét ki nem tarthatta, ez a legénység morális erejét megtörte.

A poroszok gondosan kerültek a magyar gyalogság szuronytámadását, de a hol ily módon kenyértörésre került a dolog, mindig a rövidéletű bet húzták. — A József főherczeg nevével viselő gyalogezred egyik zászlóaljja Skaltiznál tönkretült egy egész porosz ezredet örísai erővel keresztülvitt szuronytámadásával, míg ellenben a 22-ik vadász-zászlóalját a poroszok néhány perczig tartó gyorstüzelesükkel 26 ember híjján leterítették.

Junius 3-án a porosz gyalogság egy magyar születésű tábornok, Fransecky (eredetileg Fránczy volt a család neve) vezénylete alatt megkerüli Benatek-et. A 27-ik porosz gyalogezred 90 tisztel és 3000 emberrel nyomul az osztrákok által védett benateki erdőbe s egy fél óra mulva az erdő másik felén két tiszttel és 300 emberrel jött ki. A többi odaveszett.

Tiz órák Sadova és Bohelitz ellen nyomulnak a poroszok. Itt a harez változó szerencsével folyik iszonyu mérsárlás közt. — Egy órák az osztrák tüzéség roppant tüzelet kezd és az egész porosz vonal egy lépést sem mehet előre.

Ekkor Frigyes Károly herczeg az 5-ik és 6-ik gyaloghadosztályljal letéti a sisakokat, borjukat és rohamra vezeti őket az osztrák tömegek ellen. A siker itt is elmarad. Már csak 8 porosz ütég áll még érintetlenül; ezekkel esetleg a visszavonulást kell majd fedezni. A poroszok eleinte a gyalogságot vonják vissza a harezból, utóbb a lovasságot. Egyik nyargonz a másikat éri; valamennyin a koronaherczeg elővédeit keresik, de ezeknek még se hire, se hamva. Két vagy három erős roham a poroszokat tönkre tette volna. De Benedek kíméi embereit s csak a tüzéségre bizza a siker kivívását, mely most már hiányosnak látszik. Most azonban Lippa előtt felbukkanik a koronaherczeg első dandára és sűrű ágyutüz jelzi seregének fejlődését.

A porosz tüzéség újból feléledve előre vágat és a baloldalakában megtámadt osztrák gyalogságot iszonyu gránát-tüzevel zavarba hozza.

Mily hőstetteket mutatott az osztrák gyalogság, nevezetesen ennek magyar ezredei, azt ne mondjuk el magunk, halljuk, mit beszélnek erről porosz katonai írők, kik minden részrehajlás nélkül a magyarok védelmét s kitartó harezukat minden dicsereten felülnek nevezik.

Egy magyar serezből elszakadt, 150—180 emberből álló csapatot két fiatal tiszt vezetése alatt a benateki erdő egyik sarkában a mieink — körülvettek. A magyarok egyes terebélyes fák mögé húzóva, pusztító tüzelesel tizedelték meg embereinket. Két ágyut vontattak ellenük; a kartácsok aztán megtették hatásukat.

Az egyik tiszt megsebesülvén, belefordult egy vízzel telt árokba. Embereink öt onnan ki akarták huzni. Kérte őket, hagyják ott, a hol van, mert a víz jól esik sebének, megállítja a vérzést. Majd később legyenek oly szívesek egy orvost küldeni. A szegény fiatal ember, ki látszólag a végét járta, tehát ott maradt. Midőn egy óra mulva ismét visszakerültek embereink, már halva találták a tisztert.

Hulláját kihúzták a vízből. Ekkor látták, hogy dereka alatt a zászló feküdt, melyet, nehogy hatalmunkba kerithessük, utolsó leheletéig testével fődött volt.

Mily nagy veszélyben forgott Vilmos porosz király Julius 3-án, azt a poroszok szintén elmondják.

Midőn a poroszok 2 és fél órák Josefstadtt és Königinhof felé hátráltak — a gróf Festetics Taszilo tábornok vezénylete alatt álló 4-ik hadtest által soroztva — a király egész katonai kíséretével folyton a csapatoknál tartózkodott. Az

osztrák tüzéség iszonyu pontossággal lőtt és egész barázdákat hasított a gyalogság tömegeiben. Némelykor magasan is lőtt, hogy robbanó gránátjai annál több kárt okozhassanak. A királyt kérve kértek, hogy a veszedelemes helyzet minél előbb hagyja el. Már a legközelebbi pillanatban egy osztrák gránát a kíséret fedezetére kirendelt zsidás században szétrobbanva, alig 150 lépésnyire a királytól tizenkét embert ütött agyon egyszerre.

Ez úgy látszik némileg hatott Vilmos királyra, mert midőn a győzelem határozottan a poroszok felé hajolt, a már akkoriban több mint hetven éves fejedelem személyesen vezette lovasságát az osztrákok üldözésére.

A többször gúnyosan emlegetett chlumi kód csakugyan nagy bajt okozott az osztrák seregek. Ugyanis a nedves levegőben nem szállhatván fel az ütőek puskapor-füstje, ebből valóságos kód támadt, mely lehetetlenül tette, hogy a poroszoknak Chlumhoz való közelítését észre lehessen venni. Ezenkívül a poroszok már Julius 2-án Neubidschoból Chlum felé nyomultak előre nagy tömegekben.

A közigazgatási csata legszomorubb része akkor következett be, midőn a porosz koronaherczeg tüzésége a lippai magaslatokra érve, a Lippa és Streslicz faluk közt elvonuló terep-mélyedésben visszavonuló osztrák tömege tüzelemi kezdett. A mélyedés szük volta miatt az összekeveredett fegyvernemek csak lassan húzódhattak hátra, miatt a fölöttük álló porosz ütőek minden egyes lövése iszonyu pusztításokat vitt véghez. A mérsárlás mintegy fél óráig tartott, míg csak az átellenben levő stresliczi dombra felkapaszkodott osztrák tüzéség a poroszokat el nem hallgattatta.

Ekkor aztán a völgyben lovasságot eresztettek a mindinkább rendetlen futásnak eredő osztrák csapatok után. Itt ismét kitüntette magát az osztrák gyalogság, nevezetesen a 32-, 60-és 59-ik számú magyar ezredek, melyek a porosz lovasságot több ízben visszavonulásra kényszerítették. De a lippai magaslatra most sokkal nehezebb porosz ütőek érkeztek. Ezek elhallgatták az osztrák tüzéséget s messzehordó lövegekkel a zavar fokozódását idézték elő. A bomlásnak indult sereg kétfelé, részint Pardubitz, részint pedig Közigazgatási felé vette útját, a hova mindennél erős lovas csapatok küldettek üldözésükre. Itt került a legtöbb fogoly az ellenség kezébe, mert a végképen kimerült osztrák gyalogság nagyobb része minden komolyabb védelem után százkantent eldobta fegyvereit. Egyebekben az osztrák sereg visszavonulása a lehető legnagyobb rendben lön végrehajva, mely részben a tüzéséget illeti a főérdem.

Midőn a koronaherczeg vezénylete alatt lévő II. porosz hadsereg a lippai magaslatokra érve, részünkre a győzelmet már nagyon kétségessé tette, Frigyes Károly herczeg a könnyű lovasság élén a sadovai hídon átrobogva, üldözöbe vette visszavonuló embereinket. Az országut egyik kanyarodásánál a poroszok osztrák lovasokat és kisebb gyalogsági csapatrészeket vesznek észre, melyek minden különös sietség nélkül az utról mindegy 400 lépésnyire menetelnek. Mindenféle ezredekbe egyútvé jutott emberek voltak, kik a veszély percében kölcsönös védelemben keresték a menekülés lehetőségét. A porosz vezér két század dragonyost küld előre, hogy a menekülőknél utját vágják. Ezek észreveszik a mozdulatot, és az erdő szélén állást foglalnak. A poroszok rohamot fújnak. Az osztrákok 60 lépésnyire bevárják a lovasokat, és oly öldököl puskatüzeles fogadják őket, hogy a támadók közül huszan halva hullanak le lovaikról. Erre az egész csapat az erdőben eltűnik, míg a lovasok paripáikat sarkantyúba kapva, néhány percz alatt árkon-bokron túl vannak.

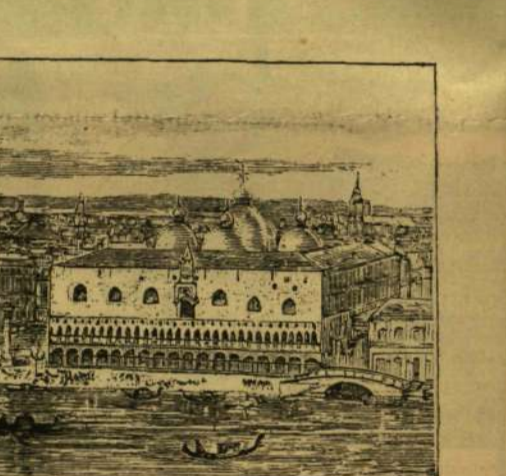
Ily mozzanatok több ízben fordultak elő visszavonulás közben, és a poroszok ezelszerűbbnek tartották az üldözést csak addig folytatni, míg tüzéségük a lovassággal némileg lépést tarthatott, a midőn aztán visszafordultak.

A benateki erdő elfoglalásánál, melynél a poroszok 88 tisztet és 2600 embert vesztek alig háromnegyed óra alatt, kitűnt, hogy az ellenség vezérei abszolút semmit sem törődnek embereik életével, míg részünkről nagyon kíméletesen bántak a katonákkal, még akkor is, a midőn aránylag csekély áldozatokkal nagy sikert lehetett volna elérni. E részben az osztrák fővezényletet a legnagyobb felelősség sulya terheli. Benedek régi iskola katonája lévén, nem tudta

CASTELLO DEL VALENTINO

A VALENTINO-PARK TURINBAN.

VELENCZE.

lio 1889. Torino. Turin, 1889. július). E csinos tárgy kétségkívül kedves emléke marad a látogatóknak.

KÖNIGGRÄTZ.

1866 július 3-án.

Sok nevezetes ütközetnek volt részint negyven, részint harmincz éves fordulója az idén, mely szinte kihívta a rájok való visszaemlékezést. Így közöltük mi is Budavár bevételének (1849 május 21.), a solferinói ütközetnek (1849 jul. 2.) emlékezetét.

Az 1866-ik évi osztrák-porosz háború sorsát eldöntő közigazgatási ütközetnek nincs ugyan ez idén kerek évtizedes fordulója; mindazonáltal érdekesnek véljük e nevezetes nagy csatának leírását is közölni, midőn ezt egy olyan egyéniség előadásában tehetjük, a ki ez ütközetnek nem csupán szemtanúja, hanem, mint katonatiszt, maga is részese volt.

Az 1866 július 3-án bekövetkezett katasztrófa okait, régi bevett szokás szerint, a monarchia intéző katonái körei mindenféle előre nem látott,

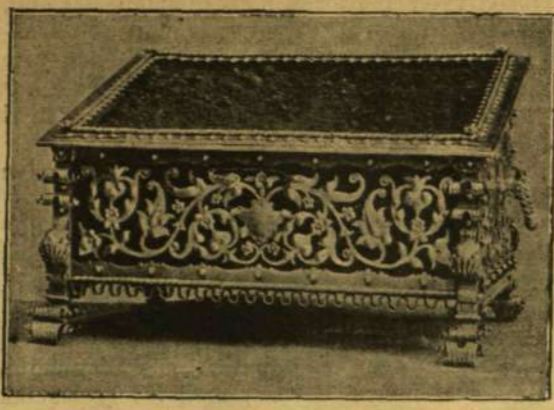
magát annak elveitől megszabadítani, mely sze-
rint a gyalogság gyengeségét tekintve, jobbadán
védelmi harcokra szorították a vezér.

Mindkét részről 1600 ágyú működött König-
grütznél, és pedig egyenlő számban, a mennyi-
ben 750 porosz ágyú ellenében szintén 750 osztrák
ágyú állott, de miután az osztrák tüzérség
kétségkívül fölényben volt, ezen körülmény
helyes felhasználásával Benedek megverhette
volna a poroszokat.

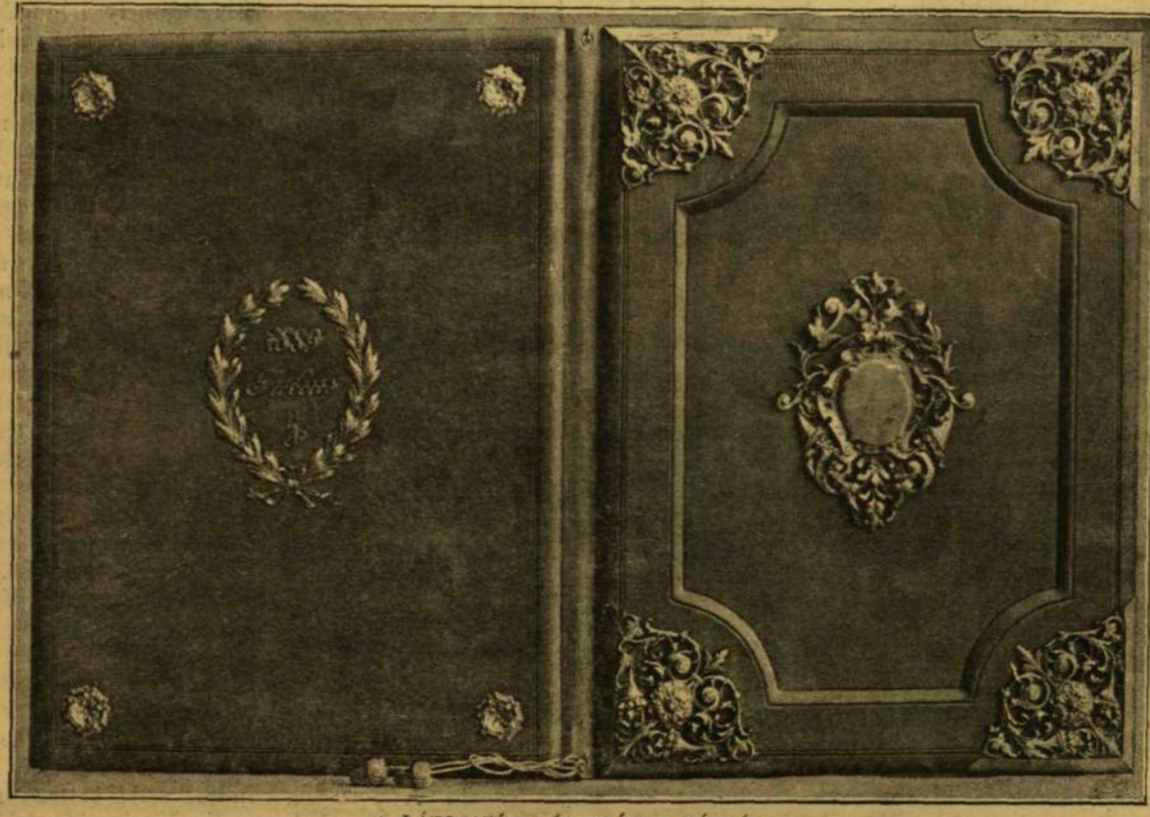
A csatát július 4-én a legborzasztóbb lát-
ványt nyújtotta, melyet valaha emberi szem
láthatott. Ehhez képest a solferinói és magentai
csaták merő verekedéseknek mondhatók.

Chlum körül oly sűrűn feküdtek egymás mel-
lett a hullák, hogy a tüzérség fogatai még lépés-
ben sem haladhattak előre. Helyenként két-há-
romszáz ember he-
vert tarka egyve-
legben.

A csatát hiénái
északánakidején már
elvégezték iszonyu
munkájukat, mert
nemcsak a halottak,
de a nehéz sebesül-
tek is meg voltak
fosztva ruháiktól. Schö-
ldström többek közt Já-
nos vitézből a tündér-
ország leírását is átül-
tette svédre. A munkát
Petőfi Sándornak egy
1847-iki arcképe él-
sziti, s egyúttal Ryd-
berg egy hosszabb elő-
szava vezeti be, mely
a szavakkal végződik:
"Petőfi Sándor megér-
demli, hogy Svédország
ifjúsága is megismerje
és megszeresse." Az
életrajzot Schöldström
írta, ki a szavakkal kez-
di: "Szabadunk egyik
legkínzóbb költője, a
magyarok Petőfi Sán-
dora és az ő rövid éle-
te pályája egyike a
legromantikusabbak-
nak, melyek a világ-
irodalomban föl van-
nak jegyezve. Szüle-
tett újév éjjelén: életének első husz éve alatt
váltogatva katona, diák, kóborló színész, gyakran
csaknem fölemészte a nyomortól, szűkségtől és
becsvágytól; a következő hat év alatt népének ked-
vence, legnagyobb költője, ki egyenlően szerenés és
lángszó, a legerősebb dalban úgy mint a leg-
magasabb rangú műfajban, sokoldalú és tehény,
mint kevesen a világ-irodalomban; ki önön erejével
küzdött ki magának tekintélyes állást a társadalom-
ban; boldog férj és apa, szegény szüleinek jölteveje,
népszónok, pártvezér és hős a csatamezőn. Mint ilyen
tánt el Petőfi Erdélyben, Segesvár mellett 1839. jú-
lius 31-én, ifjúságának és szellemének teljes erejében;
a mint hogy egy ilyen rendkívüli, meteorzerű élet-
nek nem is lehetett mindennapi befejezése." Uj ad-
tokat természetesen nem találunk a műben; de
a mit Schöldström nyújt, általában megfelel annak
a képek, melyet mi alkotunk Petőfiről. A fordítá-
sok kivétel nélkül jók mondhatók, nem ragasz-
kodnak mindig az eredetiek mentéséhez és szószar-
sághoz, de mindig híven adják vissza azok tartalmát.
Ezenkívül Melin svéd írótlól találunk a könyvben
egy kritikát "János rités"-nek Schnitzer-féle német
fordításáról. Melin elmondva a mű meséjét, így nyil-
latkozik: "Ez a magyar népmondák gyűjteménye,
melyet a költő elragadó módon szerkesztett össze
egy phantastico-humoristicus eposzszá. Oly egyszer-
rűen és természetesen van itt elmondva minden,
mintha a költőnek nem is volna sejtelve arról mily
komikusan veszi ki itt magát minden... Az egy-
szert, valóban epikai stílust, mely a mondákat zöld
indák módjára folyja körül, a költő itt-ott szokatlan
szépségű lírai virágokkal ékesítette föl. Különösen a
25. énekbeli tündérszert leírása valószínűs gyönyörű."
"A hóhér kötele" is le van fordítva. Ahlberg György
fordította "Dödsfenderna" ("A halalos ellenségek")
czim alatt s Köpíngben jelent meg 1881-ben. Schöld-
ström könyvében szintén közli a regény bő meséjét
közbeszótt mutatónyokkal; szerinte mindennekelelt
Hugo Viktor hatása látszik e művön, melynek gyön-
geit épen nem hallgatja el.

VAS-SZEKRÉNY, KOSSUTH SZÜLŐHELYÉROL
VALÓ FÖLDDEL.

A LÁTOGATÓK NEVSORÁNAK TÁBLÁJA.

NEVJEGYTARTÓ.

ANTI KÉSZER BUTTKAYNAK.

Lapok legközelebbi számába érdekes cikket irt.
Czime: "Változások fumei kertemben." A főherceg,
mint növénytani író, ezúttal harmadszor közöl a vil-
glatban dolgozatot. Czikke jórészt az 1887-ik év óta
szabad földbe ültetett növényekről, narancs- és cit-
romfákról szól. A főherceg megjegyzi, hogy czélja
egyúttal a szép magyar-horvát tengerparton terjesz-
teni a pálmatermesztést. A czikk számos növényfaj
ismertetésére is kiterjed.

Petőfi a svédénél. A kolozsvári "Petőfi-Muzeum"
júliusi száma kimerítően ismerteti Rydberg svéd írónak
Petőfiről kiadott könyvét, mely Petőfi életrajzát és
a svéd Petőfi-fordításokat tartalmazza.

Megtudjuk ebből, hogy egész csapat svéd költő
fordította s fordítja Petőfi költeményeit: Ridder-
ström, Gustav von Bergen (ki "Salgöböl" a szerelem-
ről szóló lírai részt fordította le), Fralín,
Oman, Olaf Rubenson, Malmström (e három
mindegyike több fordítással szerepel), Krae-
mer kisasszony, ki a "Talpra magyart" fordította
Schöldström, az előbbi 21 köl-
temény, az utóbbi 10 fordításával.

Schöldström többek közt Já-
nos vitézből a tündér-
ország leírását is átül-
tette svédre. A munkát
Petőfi Sándornak egy
1847-iki arcképe él-
sziti, s egyúttal Ryd-
berg egy hosszabb elő-
szava vezeti be, mely
a szavakkal végződik:
"Petőfi Sándor megér-
demli, hogy Svédország
ifjúsága is megismerje
és megszeresse." Az
életrajzot Schöldström
írta, ki a szavakkal kez-
di: "Szabadunk egyik
legkínzóbb költője, a
magyarok Petőfi Sán-
dora és az ő rövid éle-
te pályája egyike a
legromantikusabbak-
nak, melyek a világ-
irodalomban föl van-
nak jegyezve. Szüle-
tett újév éjjelén: életének első husz éve alatt
váltogatva katona, diák, kóborló színész, gyakran
csaknem fölemészte a nyomortól, szűkségtől és
becsvágytól; a következő hat év alatt népének ked-
vence, legnagyobb költője, ki egyenlően szerenés és
lángszó, a legerősebb dalban úgy mint a leg-
magasabb rangú műfajban, sokoldalú és tehény,
mint kevesen a világ-irodalomban; ki önön erejével
küzdött ki magának tekintélyes állást a társadalom-
ban; boldog férj és apa, szegény szüleinek jölteveje,
népszónok, pártvezér és hős a csatamezőn. Mint ilyen
tánt el Petőfi Erdélyben, Segesvár mellett 1839. jú-
lius 31-én, ifjúságának és szellemének teljes erejében;
a mint hogy egy ilyen rendkívüli, meteorzerű élet-
nek nem is lehetett mindennapi befejezése." Uj ad-
tokat természetesen nem találunk a műben; de
a mit Schöldström nyújt, általában megfelel annak
a képek, melyet mi alkotunk Petőfiről. A fordítá-
sok kivétel nélkül jók mondhatók, nem ragasz-
kodnak mindig az eredetiek mentéséhez és szószar-
sághoz, de mindig híven adják vissza azok tartalmát.
Ezenkívül Melin svéd írótlól találunk a könyvben
egy kritikát "János rités"-nek Schnitzer-féle német
fordításáról. Melin elmondva a mű meséjét, így nyil-
latkozik: "Ez a magyar népmondák gyűjteménye,
melyet a költő elragadó módon szerkesztett össze
egy phantastico-humoristicus eposzszá. Oly egyszer-
rűen és természetesen van itt elmondva minden,
mintha a költőnek nem is volna sejtelve arról mily
komikusan veszi ki itt magát minden... Az egy-
szert, valóban epikai stílust, mely a mondákat zöld
indák módjára folyja körül, a költő itt-ott szokatlan
szépségű lírai virágokkal ékesítette föl. Különösen a
25. énekbeli tündérszert leírása valószínűs gyönyörű."
"A hóhér kötele" is le van fordítva. Ahlberg György
fordította "Dödsfenderna" ("A halalos ellenségek")
czim alatt s Köpíngben jelent meg 1881-ben. Schöld-
ström könyvében szintén közli a regény bő meséjét
közbeszótt mutatónyokkal; szerinte mindennekelelt
Hugo Viktor hatása látszik e művön, melynek gyön-
geit épen nem hallgatja el.

Megtudjuk ebből, hogy egész csapat svéd költő
fordította s fordítja Petőfi költeményeit: Ridder-
ström, Gustav von Bergen (ki "Salgöböl" a szerelem-
ről szóló lírai részt fordította le), Fralín,
Oman, Olaf Rubenson, Malmström (e három
mindegyike több fordítással szerepel), Krae-
mer kisasszony, ki a "Talpra magyart" fordította
Schöldström, az előbbi 21 köl-
temény, az utóbbi 10 fordításával.

Schöldström többek közt Já-
nos vitézből a tündér-
ország leírását is átül-
tette svédre. A munkát
Petőfi Sándornak egy
1847-iki arcképe él-
sziti, s egyúttal Ryd-
berg egy hosszabb elő-
szava vezeti be, mely
a szavakkal végződik:
"Petőfi Sándor megér-
demli, hogy Svédország
ifjúsága is megismerje
és megszeresse." Az
életrajzot Schöldström
írta, ki a szavakkal kez-
di: "Szabadunk egyik
legkínzóbb költője, a
magyarok Petőfi Sán-
dora és az ő rövid éle-
te pályája egyike a
legromantikusabbak-
nak, melyek a világ-
irodalomban föl van-
nak jegyezve. Szüle-
tett újév éjjelén: életének első husz éve alatt
váltogatva katona, diák, kóborló színész, gyakran
csaknem fölemészte a nyomortól, szűkségtől és
becsvágytól; a következő hat év alatt népének ked-
vence, legnagyobb költője, ki egyenlően szerenés és
lángszó, a legerősebb dalban úgy mint a leg-
magasabb rangú műfajban, sokoldalú és tehény,
mint kevesen a világ-irodalomban; ki önön erejével
küzdött ki magának tekintélyes állást a társadalom-
ban; boldog férj és apa, szegény szüleinek jölteveje,
népszónok, pártvezér és hős a csatamezőn. Mint ilyen
tánt el Petőfi Erdélyben, Segesvár mellett 1839. jú-
lius 31-én, ifjúságának és szellemének teljes erejében;
a mint hogy egy ilyen rendkívüli, meteorzerű élet-
nek nem is lehetett mindennapi befejezése." Uj ad-
tokat természetesen nem találunk a műben; de
a mit Schöldström nyújt, általában megfelel annak
a képek, melyet mi alkotunk Petőfiről. A fordítá-
sok kivétel nélkül jók mondhatók, nem ragasz-
kodnak mindig az eredetiek mentéséhez és szószar-
sághoz, de mindig híven adják vissza azok tartalmát.
Ezenkívül Melin svéd írótlól találunk a könyvben
egy kritikát "János rités"-nek Schnitzer-féle német
fordításáról. Melin elmondva a mű meséjét, így nyil-
latkozik: "Ez a magyar népmondák gyűjteménye,
melyet a költő elragadó módon szerkesztett össze
egy phantastico-humoristicus eposzszá. Oly egyszer-
rűen és természetesen van itt elmondva minden,
mintha a költőnek nem is volna sejtelve arról mily
komikusan veszi ki itt magát minden... Az egy-
szert, valóban epikai stílust, mely a mondákat zöld
indák módjára folyja körül, a költő itt-ott szokatlan
szépségű lírai virágokkal ékesítette föl. Különösen a
25. énekbeli tündérszert leírása valószínűs gyönyörű."
"A hóhér kötele" is le van fordítva. Ahlberg György
fordította "Dödsfenderna" ("A halalos ellenségek")
czim alatt s Köpíngben jelent meg 1881-ben. Schöld-
ström könyvében szintén közli a regény bő meséjét
közbeszótt mutatónyokkal; szerinte mindennekelelt
Hugo Viktor hatása látszik e művön, melynek gyön-
geit épen nem hallgatja el.

Schöldström többek közt Já-
nos vitézből a tündér-
ország leírását is átül-
tette svédre. A munkát
Petőfi Sándornak egy
1847-iki arcképe él-
sziti, s egyúttal Ryd-
berg egy hosszabb elő-
szava vezeti be, mely
a szavakkal végződik:
"Petőfi Sándor megér-
demli, hogy Svédország
ifjúsága is megismerje
és megszeresse." Az
életrajzot Schöldström
írta, ki a szavakkal kez-
di: "Szabadunk egyik
legkínzóbb költője, a
magyarok Petőfi Sán-
dora és az ő rövid éle-
te pályája egyike a
legromantikusabbak-
nak, melyek a világ-
irodalomban föl van-
nak jegyezve. Szüle-
tett újév éjjelén: életének első husz éve alatt
váltogatva katona, diák, kóborló színész, gyakran
csaknem fölemészte a nyomortól, szűkségtől és
becsvágytól; a következő hat év alatt népének ked-
vence, legnagyobb költője, ki egyenlően szerenés és
lángszó, a legerősebb dalban úgy mint a leg-
magasabb rangú műfajban, sokoldalú és tehény,
mint kevesen a világ-irodalomban; ki önön erejével
küzdött ki magának tekintélyes állást a társadalom-
ban; boldog férj és apa, szegény szüleinek jölteveje,
népszónok, pártvezér és hős a csatamezőn. Mint ilyen
tánt el Petőfi Erdélyben, Segesvár mellett 1839. jú-
lius 31-én, ifjúságának és szellemének teljes erejében;
a mint hogy egy ilyen rendkívüli, meteorzerű élet-
nek nem is lehetett mindennapi befejezése." Uj ad-
tokat természetesen nem találunk a műben; de
a mit Schöldström nyújt, általában megfelel annak
a képek, melyet mi alkotunk Petőfiről. A fordítá-
sok kivétel nélkül jók mondhatók, nem ragasz-
kodnak mindig az eredetiek mentéséhez és szószar-
sághoz, de mindig híven adják vissza azok tartalmát.
Ezenkívül Melin svéd írótlól találunk a könyvben
egy kritikát "János rités"-nek Schnitzer-féle német
fordításáról. Melin elmondva a mű meséjét, így nyil-
latkozik: "Ez a magyar népmondák gyűjteménye,
melyet a költő elragadó módon szerkesztett össze
egy phantastico-humoristicus eposzszá. Oly egyszer-
rűen és természetesen van itt elmondva minden,
mintha a költőnek nem is volna sejtelve arról mily
komikusan veszi ki itt magát minden... Az egy-
szert, valóban epikai stílust, mely a mondákat zöld
indák módjára folyja körül, a költő itt-ott szokatlan
szépségű lírai virágokkal ékesítette föl. Különösen a
25. énekbeli tündérszert leírása valószínűs gyönyörű."
"A hóhér kötele" is le van fordítva. Ahlberg György
fordította "Dödsfenderna" ("A halalos ellenségek")
czim alatt s Köpíngben jelent meg 1881-ben. Schöld-
ström könyvében szintén közli a regény bő meséjét
közbeszótt mutatónyokkal; szerinte mindennekelelt
Hugo Viktor hatása látszik e művön, melynek gyön-
geit épen nem hallgatja el.

tett újév éjjelén: életének első husz éve alatt
váltogatva katona, diák, kóborló színész, gyakran
csaknem fölemészte a nyomortól, szűkségtől és
becsvágytól; a következő hat év alatt népének ked-
vence, legnagyobb költője, ki egyenlően szerenés és
lángszó, a legerősebb dalban úgy mint a leg-
magasabb rangú műfajban, sokoldalú és tehény,
mint kevesen a világ-irodalomban; ki önön erejével
küzdött ki magának tekintélyes állást a társadalom-
ban; boldog férj és apa, szegény szüleinek jölteveje,
népszónok, pártvezér és hős a csatamezőn. Mint ilyen
tánt el Petőfi Erdélyben, Segesvár mellett 1839. jú-
lius 31-én, ifjúságának és szellemének teljes erejében;
a mint hogy egy ilyen rendkívüli, meteorzerű élet-
nek nem is lehetett mindennapi befejezése." Uj ad-
tokat természetesen nem találunk a műben; de
a mit Schöldström nyújt, általában megfelel annak
a képek, melyet mi alkotunk Petőfiről. A fordítá-
sok kivétel nélkül jók mondhatók, nem ragasz-
kodnak mindig az eredetiek mentéséhez és szószar-
sághoz, de mindig híven adják vissza azok tartalmát.
Ezenkívül Melin svéd írótlól találunk a könyvben
egy kritikát "János rités"-nek Schnitzer-féle német
fordításáról. Melin elmondva a mű meséjét, így nyil-
latkozik: "Ez a magyar népmondák gyűjteménye,
melyet a költő elragadó módon szerkesztett össze
egy phantastico-humoristicus eposzszá. Oly egyszer-
rűen és természetesen van itt elmondva minden,
mintha a költőnek nem is volna sejtelve arról mily
komikusan veszi ki itt magát minden... Az egy-
szert, valóban epikai stílust, mely a mondákat zöld
indák módjára folyja körül, a költő itt-ott szokatlan
szépségű lírai virágokkal ékesítette föl. Különösen a
25. énekbeli tündérszert leírása valószínűs gyönyörű."
"A hóhér kötele" is le van fordítva. Ahlberg György
fordította "Dödsfenderna" ("A halalos ellenségek")
czim alatt s Köpíngben jelent meg 1881-ben. Schöld-
ström könyvében szintén közli a regény bő meséjét
közbeszótt mutatónyokkal; szerinte mindennekelelt
Hugo Viktor hatása látszik e művön, melynek gyön-
geit épen nem hallgatja el.

tett újév éjjelén: életének első husz éve alatt
váltogatva katona, diák, kóborló színész, gyakran
csaknem fölemészte a nyomortól, szűkségtől és
becsvágytól; a következő hat év alatt népének ked-
vence, legnagyobb költője, ki egyenlően szerenés és
lángszó, a legerősebb dalban úgy mint a leg-
magasabb rangú műfajban, sokoldalú és tehény,
mint kevesen a világ-irodalomban; ki önön erejével
küzdött ki magának tekintélyes állást a társadalom-
ban; boldog férj és apa, szegény szüleinek jölteveje,
népszónok, pártvezér és hős a csatamezőn. Mint ilyen
tánt el Petőfi Erdélyben, Segesvár mellett 1839. jú-
lius 31-én, ifjúságának és szellemének teljes erejében;
a mint hogy egy ilyen rendkívüli, meteorzerű élet-
nek nem is lehetett mindennapi befejezése." Uj ad-
tokat természetesen nem találunk a műben; de
a mit Schöldström nyújt, általában megfelel annak
a képek, melyet mi alkotunk Petőfiről. A fordítá-
sok kivétel nélkül jók mondhatók, nem ragasz-
kodnak mindig az eredetiek mentéséhez és szószar-
sághoz, de mindig híven adják vissza azok tartalmát.
Ezenkívül Melin svéd írótlól találunk a könyvben
egy kritikát "János rités"-nek Schnitzer-féle német
fordításáról. Melin elmondva a mű meséjét, így nyil-
latkozik: "Ez a magyar népmondák gyűjteménye,
melyet a költő elragadó módon szerkesztett össze
egy phantastico-humoristicus eposzszá. Oly egyszer-
rűen és természetesen van itt elmondva minden,
mintha a költőnek nem is volna sejtelve arról mily
komikusan veszi ki itt magát minden... Az egy-
szert, valóban epikai stílust, mely a mondákat zöld
indák módjára folyja körül, a költő itt-ott szokatlan
szépségű lírai virágokkal ékesítette föl. Különösen a
25. énekbeli tündérszert leírása valószínűs gyönyörű."
"A hóhér kötele" is le van fordítva. Ahlberg György
fordította "Dödsfenderna" ("A halalos ellenségek")
czim alatt s Köpíngben jelent meg 1881-ben. Schöld-
ström könyvében szintén közli a regény bő meséjét
közbeszótt mutatónyokkal; szerinte mindennekelelt
Hugo Viktor hatása látszik e művön, melynek gyön-
geit épen nem hallgatja el.

tett újév éjjelén: életének első husz éve alatt
váltogatva katona, diák, kóborló színész, gyakran
csaknem fölemészte a nyomortól, szűkségtől és
becsvágytól; a következő hat év alatt népének ked-
vence, legnagyobb költője, ki egyenlően szerenés és
lángszó, a legerősebb dalban úgy mint a leg-
magasabb rangú műfajban, sokoldalú és tehény,
mint kevesen a világ-irodalomban; ki önön erejével
küzdött ki magának tekintélyes állást a társadalom-
ban; boldog férj és apa, szegény szüleinek jölteveje,
népszónok, pártvezér és hős a csatamezőn. Mint ilyen
tánt el Petőfi Erdélyben, Segesvár mellett 1839. jú-
lius 31-én, ifjúságának és szellemének teljes erejében;
a mint hogy egy ilyen rendkívüli, meteorzerű élet-
nek nem is lehetett mindennapi befejezése." Uj ad-
tokat természetesen nem találunk a műben; de
a mit Schöldström nyújt, általában megfelel annak
a képek, melyet mi alkotunk Petőfiről. A fordítá-
sok kivétel nélkül jók mondhatók, nem ragasz-
kodnak mindig az eredetiek mentéséhez és szószar-
sághoz, de mindig híven adják vissza azok tartalmát.
Ezenkívül Melin svéd írótlól találunk a könyvben
egy kritikát "János rités"-nek Schnitzer-féle német
fordításáról. Melin elmondva a mű meséjét, így nyil-
latkozik: "Ez a magyar népmondák gyűjteménye,
melyet a költő elragadó módon szerkesztett össze
egy phantastico-humoristicus eposzszá. Oly egyszer-
rűen és természetesen van itt elmondva minden,
mintha a költőnek nem is volna sejtelve arról mily
komikusan veszi ki itt magát minden... Az egy-
szert, valóban epikai stílust, mely a mondákat zöld
indák módjára folyja körül, a költő itt-ott szokatlan
szépségű lírai virágokkal ékesítette föl. Különösen a
25. énekbeli tündérszert leírása valószínűs gyönyörű."
"A hóhér kötele" is le van fordítva. Ahlberg György
fordította "Dödsfenderna" ("A halalos ellenségek")
czim alatt s Köpíngben jelent meg 1881-ben. Schöld-
ström könyvében szintén közli a regény bő meséjét
közbeszótt mutatónyokkal; szerinte mindennekelelt
Hugo Viktor hatása látszik e művön, melynek gyön-
geit épen nem hallgatja el.

tett újév éjjelén: életének első husz éve alatt
váltogatva katona, diák, kóborló színész, gyakran
csaknem fölemészte a nyomortól, szűkségtől és
becsvágytól; a következő hat év alatt népének ked-
vence, legnagyobb költője, ki egyenlően szerenés és
lángszó, a legerősebb dalban úgy mint a leg-
magasabb rangú műfajban, sokoldalú és tehény,
mint kevesen a világ-irodalomban; ki önön erejével
küzdött ki magának tekintélyes állást a társadalom-
ban; boldog férj és apa, szegény szüleinek jölteveje,
népszónok, pártvezér és hős a csatamezőn. Mint ilyen
tánt el Petőfi Erdélyben, Segesvár mellett 1839. jú-
lius 31-én, ifjúságának és szellemének teljes erejében;
a mint hogy egy ilyen rendkívüli, meteorzerű élet-
nek nem is lehetett mindennapi befejezése." Uj ad-
tokat természetesen nem találunk a műben; de
a mit Schöldström nyújt, általában megfelel annak
a képek, melyet mi alkotunk Petőfiről. A fordítá-
sok kivétel nélkül jók mondhatók, nem ragasz-
kodnak mindig az eredetiek mentéséhez és szószar-
sághoz, de mindig híven adják vissza azok tartalmát.
Ezenkívül Melin svéd írótlól találunk a könyvben
egy kritikát "János rités"-nek Schnitzer-féle német
fordításáról. Melin elmondva a mű meséjét, így nyil-
latkozik: "Ez a magyar népmondák gyűjteménye,
melyet a költő elragadó módon szerkesztett össze
egy phantastico-humoristicus eposzszá. Oly egyszer-
rűen és természetesen van itt elmondva minden,
mintha a költőnek nem is volna sejtelve arról mily
komikusan veszi ki itt magát minden... Az egy-
szert, valóban epikai stílust, mely a mondákat zöld
indák módjára folyja körül, a költő itt-ott szokatlan
szépségű lírai virágokkal ékesítette föl. Különösen a
25. énekbeli tündérszert leírása valószínűs gyönyörű."
"A hóhér kötele" is le van fordítva. Ahlberg György
fordította "Dödsfenderna" ("A halalos ellenségek")
czim alatt s Köpíngben jelent meg 1881-ben. Schöld-
ström könyvében szintén közli a regény bő meséjét
közbeszótt mutatónyokkal; szerinte mindennekelelt
Hugo Viktor hatása látszik e művön, melynek gyön-
geit épen nem hallgatja el.

tett újév éjjelén: életének első husz éve alatt
váltogatva katona, diák, kóborló színész, gyakran
csaknem fölemészte a nyomortól, szűkségtől és
becsvágytól; a következő hat év alatt népének ked-
vence, legnagyobb költője, ki egyenlően szerenés és
lángszó, a legerősebb dalban úgy mint a leg-
magasabb rangú műfajban, sokoldalú és tehény,
mint kevesen a világ-irodalomban; ki önön erejével
küzdött ki magának tekintélyes állást a társadalom-
ban; boldog férj és apa, szegény szüleinek jölteveje,
népszónok, pártvezér és hős a csatamezőn. Mint ilyen
tánt el Petőfi Erdélyben, Segesvár mellett 1839. jú-
lius 31-én, ifjúságának és szellemének teljes erejében;
a mint hogy egy ilyen rendkívüli, meteorzerű élet-
nek nem is lehetett mindennapi befejezése." Uj ad-
tokat természetesen nem találunk a műben; de
a mit Schöldström nyújt, általában megfelel annak
a képek, melyet mi alkotunk Petőfiről. A fordítá-
sok kivétel nélkül jók mondhatók, nem ragasz-
kodnak mindig az eredetiek mentéséhez és szószar-
sághoz, de mindig híven adják vissza azok tartalmát.
Ezenkívül Melin svéd írótlól találunk a könyvben
egy kritikát "János rités"-nek Schnitzer-féle német
fordításáról. Melin elmondva a mű meséjét, így nyil-
latkozik: "Ez a magyar népmondák gyűjteménye,
melyet a költő elragadó módon szerkesztett össze
egy phantastico-humoristicus eposzszá. Oly egyszer-
rűen és természetesen van itt elmondva minden,
mintha a költőnek nem is volna sejtelve arról mily
komikusan veszi ki itt magát minden... Az egy-
szert, valóban epikai stílust, mely a mondákat zöld
indák módjára folyja körül, a költő itt-ott szokatlan
szépségű lírai virágokkal ékesítette föl. Különösen a
25. énekbeli tündérszert leírása valószínűs gyönyörű."
"A hóhér kötele" is le van fordítva. Ahlberg György
fordította "Dödsfenderna" ("A halalos ellenségek")
czim alatt s Köpíngben jelent meg 1881-ben. Schöld-
ström könyvében szintén közli a regény bő meséjét
közbeszótt mutatónyokkal; szerinte mindennekelelt
Hugo Viktor hatása látszik e művön, melynek gyön-
geit épen nem hallgatja el.

tett újév éjjelén: életének első husz éve alatt
váltogatva katona, diák, kóborló színész, gyakran
csaknem fölemészte a nyomortól, szűkségtől és
becsvágytól; a következő hat év alatt népének ked-
vence, legnagyobb költője, ki egyenlően szerenés és
lángszó, a legerősebb dalban úgy mint a leg-
magasabb rangú műfajban, sokoldalú és tehény,
mint kevesen a világ-irodalomban; ki önön erejével
küzdött ki magának tekintélyes állást a társadalom-
ban; boldog férj és apa, szegény szüleinek jölteveje,
népszónok, pártvezér és hős a csatamezőn. Mint ilyen
tánt el Petőfi Erdélyben, Segesvár mellett 1839. jú-
lius 31-én, ifjúságának és szellemének teljes erejében;
a mint hogy egy ilyen rendkívüli, meteorzerű élet-
nek nem is lehetett mindennapi befejezése." Uj ad-
tokat természetesen nem találunk a műben; de
a mit Schöldström nyújt, általában megfelel annak
a képek, melyet mi alkotunk Petőfiről. A fordítá-
sok kivétel nélkül jók mondhatók, nem ragasz-
kodnak mindig az eredetiek mentéséhez és szószar-
sághoz, de mindig híven adják vissza azok tartalmát.
Ezenkívül Melin svéd írótlól találunk a könyvben
egy kritikát "János rités"-nek Schnitzer-féle német
fordításáról. Melin elmondva a mű meséjét, így nyil-
latkozik: "Ez a magyar népmondák gyűjteménye,
melyet a költő elragadó módon szerkesztett össze
egy phantastico-humoristicus eposzszá. Oly egyszer-
rűen és természetesen van itt elmondva minden,
mintha a költőnek nem is volna sejtelve arról mily
komikusan veszi ki itt magát minden... Az egy-
szert, valóban epikai stílust, mely a mondákat zöld
indák módjára folyja körül, a költő itt-ott szokatlan
szépségű lírai virágokkal ékesítette föl. Különösen a
25. énekbeli tündérszert leírása valószínűs gyönyörű."
"A hóhér kötele" is le van fordítva. Ahlberg György
fordította "Dödsfenderna" ("A halalos ellenségek")
czim alatt s Köpíngben jelent meg 1881-ben. Schöld-
ström könyvében szintén közli a regény bő meséjét
közbeszótt mutatónyokkal; szerinte mindennekelelt
Hugo Viktor hatása látszik e művön, melynek gyön-
geit épen nem hallgatja el.

tett újév éjjelén: életének első husz éve alatt
váltogatva katona, diák, kóborló színész, gyakran
csaknem fölemészte a nyomortól, szűkségtől és
becsvágytól; a következő hat év alatt népének ked-
vence, legnagyobb költője, ki egyenlően szerenés és
lángszó, a legerősebb dalban úgy mint a leg-
magasabb rangú műfajban, sokoldalú és tehény,
mint kevesen a világ-irodalomban; ki önön erejével
küzdött ki magának tekintélyes állást a társadalom-
ban; boldog férj és apa, szegény szüleinek jölteveje,
népszónok, pártvezér és hős a csatamezőn. Mint ilyen
tánt el Petőfi Erdélyben, Segesvár mellett 1839. jú-
lius 31-én, ifjúságának és szellemének teljes erejében;
a mint hogy egy ilyen rendkívüli, meteorzerű élet-
nek nem is lehetett mindennapi befejezése." Uj ad-
tokat természetesen nem találunk a műben; de
a mit Schöldström nyújt, általában megfelel annak
a képek, melyet mi alkotunk Petőfiről. A fordítá-
sok kivétel nélkül jók mondhatók, nem ragasz-
kodnak mindig az eredetiek mentéséhez és szószar-
sághoz, de mindig híven adják vissza azok tartalmát.
Ezenkívül Melin svéd írótlól találunk a könyvben
egy kritikát "János rités"-nek Schnitzer-féle német
fordításáról. Melin elmondva a mű meséjét, így nyil-
latkozik: "Ez a magyar népmondák gyűjteménye,
melyet a költő elragadó módon szerkesztett össze
egy phantastico-humoristicus eposzszá. Oly egyszer-
rűen és természetesen van itt elmondva minden,
mintha a költőnek nem is volna sejtelve arról mily
komikusan veszi ki itt magát minden... Az egy-
szert, valóban epikai stílust, mely a mondákat zöld
indák módjára folyja körül, a költő itt-ott szokatlan
szépségű lírai virágokkal ékesítette föl. Különösen a
25. énekbeli tündérszert leírása valószínűs gyönyörű."
"A hóhér kötele" is le van fordítva. Ahlberg György
fordította "Dödsfenderna" ("A halalos ellenségek")
czim alatt s Köpíngben jelent meg 1881-ben. Schöld-
ström könyvében szintén közli a regény bő meséjét
közbeszótt mutatónyokkal; szerinte mindennekelelt
Hugo Viktor hatása látszik e művön, melynek gyön-
geit épen nem hallgatja el.

"A mamák" czim a kötetnek csak az első darab-
jára illik, annak hóse a mama, illetőleg az anyós, ki
épen nem háziasan nevelt leánya védelmére min-
dig készen van, ha a fiatal férj más rendet várt az ott-
honban, mint a minőt talál. A többi rajz egyebekről
szól, s nem a mamákról. "Az éhezők" a fővárosi uri
kéregetőkről nyújt elég élénk rajzot. "Az új fűrdő

Nyarálóba, fürdőbe utazóknak.

Kerti szék lapos, szeszes, 2.30 fr. Indul hinta-
gyékék két vagy szobában
4.00, 5.00, 10 fr. nagyobb
lécenél kényelmesebb fr. 10, 14,
20 fr. Japán nap-
ernyő 1-15 fr. Kerti legyek 10 krtól
3 fr. Kerti gyermekkecske fr. 6-10 fr.
Gyermekkecske gyermekkecske fr. 15-18 fr.

Asztali asztalok (szobákhoz) fr. 10-15 fr.
székek nyelűk kényelmesebbül a
dr. Főre pártal tartás szobá-
vá készítő géppel

2 4 6 8 10 botelles
7-10-12-14-16-18-20
Javított csavar nélküli szódavíz-gép
1 1 1/2 2 2 1/2 3 4 literes
8-9-10-12-14-16-18-20 fr.
Egy csomag bor és szoda 2 fr. Fagy-
lalt-készítő receptek 3 fr. Valószínű
7.50 11.50 16.50 21.50
Tofja habvé 5 és valóságos edényvel

együtt 1.50-2 fr. Tynk alánk vaj aró 70 kr.
Eset- és olaj-tartó fr. 1-10 fr. Villa és kandi
sálthoz 40 krtól 2 fr. Sodron-écheitő legyek
ellen 40 krtól 1.00 krtól. Páncsion és gy-
mölcs prés 80 UJ! Légmentesen elár-
krtól 1.80 krtól. Has- és befőttes-üvegek
1/2-3 literig 28-35 krtól. Mestartó fr. 30 kr. Sörgé-
páncsion-écheitő legyek fr. 10-15 fr. Kávé-
főző-gép 4.00-10 fr. Palackozógép 10-60 krtól.
Wichin szobapadló 70 kr. Sörös készletek tálcán
fr. 10-15 fr. Fogkefék, Tofja-gy. erlen szappan
3 darab 40 kr. Amerikai keresztű szék fr. 3.00.
Idomított csinos székkel két alkalik fr. 2. Zacheri
rovarirtó-por 50 krtól 1 fr. Kézi virág-ecskendő 1.30,
2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 13., 14., 15., 16.,
17., 18., 19., 20., 21., 22., 23., 24., 25., 26., 27., 28., 29., 30.,
31., 32., 33., 34., 35., 36., 37., 38., 39., 40., 41., 42., 43., 44., 45., 46., 47., 48., 49., 50.,
51., 52., 53., 54., 55., 56., 57., 58., 59., 60., 61., 62., 63., 64., 65., 66., 67., 68., 69., 70., 71., 72., 73., 74., 75., 76., 77., 78., 79., 80.,
81., 82., 83., 84., 85., 86., 87., 88., 89., 90., 91., 92., 93., 94., 95., 96., 97., 98., 99., 100.

nyíró-olló 4.30. Lovagó gumilát 4.50-7.50. Török
szék 10-15 fr. Kézi szék 10-12 fr.
Alkalmi vétel vadász-fegyverek lecsal-
tott áron. Horoghalászat szeszes kelléke.
Összetehető halász-bor fr. 1-15 fr. 2 darab borog
mestartó géppel fr. 60 kr. Zacheri állat-
borog fr. 10-15 fr. Touristák villa 4.50-10 fr. Be-
szék fr. 4-8 fr. Kézi, kandi, villa egyben 1.90-4.50.
Zsákos bor pártal fr. 40-50 fr. Lapos szeszes
indayvél 1.00. Tofja 1.50-18 fr. Kézi asztal
szobalámpa 1-2 fr.

Vendéglősöknek ligam-sancum kug-
liss-polyak
9 9 1/2 10 10 1/2 11 11 1/2 12 12 1/2 13 13 1/2 14 14 1/2 15 15 1/2 16 16 1/2 17 17 1/2 18 18 1/2 19 19 1/2 20 20 1/2 21 21 1/2 22 22 1/2 23 23 1/2 24 24 1/2 25 25 1/2 26 26 1/2 27 27 1/2 28 28 1/2 29 29 1/2 30 30 1/2 31 31 1/2 32 32 1/2 33 33 1/2 34 34 1/2 35 35 1/2 36 36 1/2 37 37 1/2 38 38 1/2 39 39 1/2 40 40 1/2 41 41 1/2 42 42 1/2 43 43 1/2 44 44 1/2 45 45 1/2 46 46 1/2 47 47 1/2 48 48 1/2 49 49 1/2 50 50 1/2 51 51 1/2 52 52 1/2 53 53 1/2 54 54 1/2 55 55 1/2 56 56 1/2 57 57 1/2 58 58 1/2 59 59 1/2 60 60 1/2 61 61 1/2 62 62 1/2 63 63 1/2 64 64 1/2 65 65 1/2 66 66 1/2 67 67 1/2 68 68 1/2 69 69 1/2 70 70 1/2 71 71 1/2 72 72 1/2 73 73 1/2 74 74 1/2 75 75 1/2 76 76 1/2 77 77 1/2 78 78 1/2 79 79 1/2 80 80 1/2 81 81 1/2 82 82 1/2 83 83 1/2 84 84 1/2 85 85 1/2 86 86 1/2 87 87 1/2 88 88 1/2 89 89 1/2 90 90 1/2 91 91 1/2 92 92 1/2 93 93 1/2 94 94 1/2 95 95 1/2 96 96 1/2 97 97 1/2 98 98 1/2 99 99 1/2 100 100 1/2 101 101 1/2 102 102 1/2 103 103 1/2 104 104 1/2 105 105 1/2 106 106 1/2 107 107 1/2 108 108 1/2 109 109 1/2 110 110 1/2 111 111 1/2 112 112 1/2 113 113 1/2 114 114 1/2 115 115 1/2 116 116 1/2 117 117 1/2 118 118 1/2 119 119 1/2 120 120 1/2 121 121 1/2 122 122 1/2 123 123 1/2 124 124 1/2 125 125 1/2 126 126 1/2 127 127 1/2 128 128 1/2 129 129 1/2 130 130 1/2 131 131 1/2 132 132 1/2 133 133 1/2 134 134 1/2 135 135 1/2 136 136 1/2 137 137 1/2 138 138 1/2 139 139 1/2 140 140 1/2 141 141 1/2 142 142 1/2 143 143 1/2 144 144 1/2 145 145 1/2 146 146 1/2 147 147 1/2 148 148 1/2 149 149 1/2 150 150 1/2 151 151 1/2 152 152 1/2 153 153 1/2 154 154 1/2 155 155 1/2 156 156 1/2 157 157 1/2 158 158 1/2 159 159 1/2 160 160 1/2 161 161 1/2 162 162 1/2 163 163 1/2 164 164 1/2 165 165 1/2 166 166 1/2 167 167 1/2 168 168 1/2 169 169 1/2 170 170 1/2 171 171 1/2 172 172 1/2 173 173 1/2 174 174 1/2 175 175 1/2 176 176 1/2 177 177 1/2 178 178 1/2 179 179 1/2 180 180 1/2 181 181 1/2 182 182 1/2 183 183 1/2 184 184 1/2 185 185 1/2 186 186 1/2 187 187 1/2 188 188 1/2 189 189 1/2 190 190 1/2 191 191 1/2 192 192 1/2 193 193 1/2 194 194 1/2 195 195 1/2 196 196 1/2 197 197 1/2 198 198 1/2 199 199 1/2 200 200 1/2 201 201 1/2 202 202 1/2 203 203 1/2 204 204 1/2 205 205 1/2 206 206 1/2 207 207 1/2 208 208 1/2 209 209 1/2 210 210 1/2 211 211 1/2 212 212 1/2 213 213 1/2 214 214 1/2 215 215 1/2 216 216 1/2 217 217 1/2 218 218 1/2 219 219 1/2 220 220 1/2 221 221 1/2 222 222 1/2 223 223 1/2 224 224 1/2 225 225 1/2 226 226 1/2 227 227 1/2 228 228 1/2 229 229 1/2 230 230 1/2 231 231 1/2 232 232 1/2 233 233 1/2 234 234 1/2 235 235 1/2 236 236 1/2 237 237 1/2 238 238 1/2 239 239 1/2 240 240 1/2 241 241 1/2 242 242 1/2 243 243 1/2 244 244 1/2 245 245 1/2 246 246 1/2 247 247 1/2 248 248 1/2 249 249 1/2 250 250 1/2 251 251 1/2 252 252 1/2 253 253 1/2 254 254 1/2 255 255 1/2 256 256 1/2 257 257 1/2 258 258 1/2 259 259 1/2 260 260 1/2 261 261 1/2 262 262 1/2 263 263 1/2 264 264 1/2 265 265 1/2 266 266 1/2 267 267 1/2 268 268 1/2 269 269 1/2 270 270 1/2 271 271 1/2 272 272 1/2 273 273 1/2 274 274 1/2 275 275 1/2 276 276 1/2 277 277 1/2 278 278 1/2 279 279 1/2 280 280 1/2 281 281 1/2 282 282 1/2 283 283 1/2 284 284 1/2 285 285 1/2 286 286 1/2 287 287 1/2 288 288 1/2 289 289 1/2 290 290 1/2 291 291 1/2 292 292 1/2 293 293 1/2 294 294 1/2 295 295 1/2 296 296 1/2 297 297 1/2 298 298 1/2 299 299 1/2 300 300 1/2 301 301 1/2 302 302 1/2 303 303 1/2 304 304 1/2 305 305 1/2 306 306 1/2 307 307 1/2 308 308 1/2 309 309 1/2 310 310 1/2 311 311 1/2 312 312 1/2 313 313 1/2 314 314 1/2 315 315 1/2 316 316 1/2 317 317 1/2 318 318 1/2 319 319 1/2 320 320 1/2 321 321 1/2 322 322 1/2 323 323 1/2 324 324 1/2 325 325 1/2 326 326 1/2 327 327 1/2 328 328 1/2 329 329 1/2 330 330 1/2 331 331 1/2 332 332 1/2 333 333 1/2 334 334 1/2 335 335 1/2 336 336 1/2 337 337 1/2 338 338 1/2 339 339 1/2 340 340 1/2 341 341 1/2 342 342 1/2 343 343 1/2 344 344 1/2 345 345 1/2 346 346 1/2 347 347 1/2 348 348 1/2 349 349 1/2 350 350 1/2 351 351 1/2 352 352 1/2 353 353 1/2 354 354 1/2 355 355 1/2 356 356 1/2 357 357 1/2 358 358 1/2 359 359 1/2 360 360 1/2 361 361 1/2 362 362 1/2 363 363 1/2 364 364 1/2 365 365 1/2 366 366 1/2 367 367 1/2 368 368 1/2 369 369 1/2 370 370 1/2 371 371 1/2 372 372 1/2 373 373 1/2 374 374 1/2 375 375 1/2 376 376 1/2 377 377 1/2 378 378 1/2 379 379 1/2 380 380 1/2 381 381 1/2 382 382 1/2 383 383 1/2 384 384 1/2 385 385 1/2 386 386 1/2 387 387 1/2 388 388 1/2 389 389 1/2 390 390 1/2 391 391 1/2 392 392 1/2 393 393 1/2 394 394 1/2 395 395 1/2 396 396 1/2 397 397 1/2 398 398 1/2 399 399 1/2 400 400 1/2 401 401 1/2 402 402 1/2 403 403 1/2 404 404 1/2 405 405 1/2 406 406 1/2 407 407 1/2 408 408 1/2 409 409 1/2 410 410 1/2 411 411 1/2 412 412 1/2 413 413 1/2 414 414 1/2 415 415 1/2 416 416 1/2 417 417 1/2 418 418 1/2 419 419 1/2 420 420 1/2 421 421 1/2 422 422 1/2 423 423 1/2 424 424 1/2 425 425 1/2 426 426 1/2 427 427 1/2 428 428 1/2 429 429 1/2 430 430 1/2 431 431 1/2 432 432 1/2 433 433 1/2 434 434 1/2 435 435 1/2 436 436 1/2 437 437 1/2 438 438 1/2 439 439 1/2 440 440 1/2 441 441 1/2 442 442 1/2 443 443 1/2 444 444 1/2 445 445 1/2 446 446 1/2 447 447 1/2 448 448 1/2 449 449 1/2 450 450 1/2 451 451 1/2 452 452 1/2 453 453 1/2 454 454 1/2 455 455 1/2 456 456 1/2 457 457 1/2 458 458 1/2 459 459 1/2 460 460 1/2 461 461 1/2 462 462 1/2 463 463 1/2 464 464 1/2 465 465 1/2 466 466 1/2 467 467 1/2 468 468 1/2 469 469 1/2 470 470 1/2 471 471 1/2 472 472 1/2 473 473 1/2 474 474 1/2 475 475 1/2 476 476 1/2 477 477 1/2 478 478 1/2 479 479 1/2 480 480 1/2 481 481 1/2 482 482 1/2 483 483 1/2 484 484 1/2 485 485 1/2 486 486 1/2 487 487 1/2 488 488 1/2 489 489 1/2 490 490 1/2 491 491 1/2 492 492 1/2 493 493 1/2 494 494 1/2 495 495 1/2 496 496 1/2 497 497 1/2 498 498 1/2 499 499 1/2 500 500 1/2 501 501 1/2 502 502 1/2 503 503 1/2 504 504 1/2 505 505 1/2 506 506 1/2 507 507 1/2 508 508 1/2 509 509 1/2 510 510 1/2 511 511 1/2 512 512 1/2 513 513 1/2 514 514 1/2 515 515 1/2 516 516 1/2 517 517 1/2 518 518 1/2 519 519 1/2 520 520 1/2 521 521 1/2 522 522 1/2 523 523 1/2 524 524 1/2 525 525 1/2 526 526 1/2 527 527 1/2 528 528 1/2 529 529 1/2 530 530 1/2 531 531 1/2 532 532 1/2 533 533 1/2 534 534 1/2 535 535 1/2 536 536 1/2 537 537 1/2 538 538 1/2 539 539 1/2 540 540 1/2 541 541 1/2 542 542 1/2 543 543 1/2 544 544 1/2 545 545 1/2 546 546 1/2 547 547 1/2 548 548 1/2 549 549 1/2 550 550 1/2 551 551 1/2 552 552 1/2 553 553 1/2 554 554 1/2 555 555 1/2 556 556 1/2 557 557 1/2 558 558 1/2 559 559 1/2 560 560 1/2 561 561 1/2 562 562 1/2 563 563 1/2 564 564 1/2 565 565 1/2 566 566 1/2 567 567 1/2 568 568 1/2 569 569 1/2 570 570 1/2 571 571 1/2 572 572 1/2 573 573 1/2 574 574 1/2 575 575 1/2 576 576 1/2 577 577 1/2 578 578 1/2 579 579 1/2 580 580 1/2 581 581 1/2 582 582 1/2 583 583 1/2 584 584 1/2 585 585 1/2 586 586 1/2 587 587 1/2 588 588 1/2 589 589 1/2 590 590 1/2 591 591 1/2 592 592 1/2 593 593 1/2 594 594 1/2 595 595 1/2 596 596 1/2 597 597 1/2 598 598 1/2 599 599 1/2 600 600 1/2 601 601 1/2 602 602 1/2 603 603 1/2 604 604 1/2 605 605 1/2 606 606 1/2 607 607 1/2 608 608 1/2 609 609 1/2 610 610 1/2 611 611 1/2 612 612 1/2 613 613 1/2 614 614 1/2 615 615 1/2 616 616 1/2 617 617 1/2 618 618 1/2 619 619 1/2 620 620 1/2 621 621 1/2 622 622 1/2 623 623 1/2 624 624 1/2 625 625 1/2 626 626 1/2 627 627 1/2 628 628 1/2 629 629 1/2 630 630 1/2 631 631 1/2 632 632 1/2 633 633 1/2 634 634 1/2 635 635 1/2 636 636 1/2 637 637 1/2 638 638 1/2 639 639 1/2 640 640 1/2 641 641 1/2 642 642 1/2 643 643 1/2 644 644 1/2 645 645 1/2 646 646 1/2 647 647 1/2 648 648 1/2 649 649 1/2 650 650 1/2 651 651 1/2 652 652 1/2 653 653 1/2 654 654 1/2 655 655 1/2 656 656 1/2 657 657 1/2 658 658 1/2 659 659 1/2 660 660 1/2 661 661 1/2 662 662 1/2 663 663 1/2 664 664 1/2 665 665 1/2 666 666 1/2 667 667 1/2 668 668 1/2 669 669 1/2 670 670 1/2 671 671 1/2 672 672 1/2 673 673 1/2 674 674 1/2 675 675 1/2 676 676 1/2 677 677 1/2 678 678 1/2 679 679 1/2 680 680 1/2 681 681 1/2 682 682 1/2 683 683 1/2 684 684 1/2 685 685 1/2 686 686 1/2 687 687 1/2 688 688 1/2 689 689 1/2 690 690 1/2 691 691 1/2 692 692 1/2 693 693 1/2 694 694 1/2 695 695 1/2 696 696 1/2 697 697 1/2 698 698 1/2 699 699 1/2 700 700 1/2 701 701 1/2 702 702 1/2 703 703 1/2 704 704 1/2 705 705 1/2 706 706 1/2 707 707 1/2 708 708 1/2 709 709 1/2 710 710 1/2 711 711 1/2 712 712 1/2 713 713 1/2 714 714 1/2 715 715 1/2 716 716 1/2 717 717 1/2 718 718 1/2 719 719 1/2 720 720 1/2 721 721 1/2 722 722 1/2 723 723 1/2 724 724 1/2 725 725 1/2 726 726 1/2 727 727 1/2 728 728 1/2 729 729 1/2 730 730 1/2 731 731 1/2 732 732 1/2 733 733 1/2 734 734 1/2 735 735 1/2 736 736 1/2 737 737 1/2 738 738 1/2 739 739 1/2 740 740 1/2 741 741 1/2 742 742 1/2 743 743 1/2 744 744 1/2 745 745 1/2 746 746 1/2 747 747 1/2 748 748 1/2 749 749 1/2 750 750 1/2 751 751 1/2 752 752 1/2 753 753 1/2 754 754 1/2 755 755 1/2 756 756 1/2 757 757 1/2 758 758 1/2 759 759 1/2 760 760 1/2 761 761 1/2 762 762 1/2 763 763 1/2 764 764 1/2 765 765 1/2 766 766 1/2 767 767 1/2 768 768 1/2 769 769 1/2 770 770 1/2 771 771 1/2 772 772 1/2 773 773 1/2 774 774 1/2 775 775 1/2 776 776 1/2 777 777 1/2 778 778 1/2 779 779 1/2 780 780 1/2 781 781 1/2 782 782 1/2 783 783 1/2 784 784 1/2 785 785 1/2 786 786 1/2 787 787 1/2 788 788 1/2 789 789 1/2 790 790 1/2 791 791 1/2 792 792 1/2 793 793 1/2 794 794 1/2 795 795 1/2 796 796 1/2 797 797 1/2 798 798 1/2 799 799 1/2 800 800 1/2 801 801 1/2 802 802 1/2 803 803 1/2 804 804 1/2 805 805 1/2 806 806 1/2 807 807 1/2 808 808 1/2 809 809 1/2 810 810 1/2 811 811 1/2 812 812 1/2 813 813 1/2 814 814 1/2 815 815 1/2 816 816 1/2 817 817 1/2 818 818 1/2 819 819 1/2 820 820 1/2 821 821 1/2 822 822 1/2 823 823 1/2 824 824 1/2 825 825 1/2 826 826 1/2 827 827 1/2 828 828 1/2 829 829 1/2 830 830 1/2 831 831 1/2 832 832 1/2 833 833 1/2 834 834 1/2 835 835 1/2 836 836 1/2 837 837 1/2 838 838 1/2 839 839 1/2 840 840 1/2 841 841 1/2 842 842 1/2 843 843 1/2 844 844 1/2 845 845 1/2 846 846 1/2 847 847 1/2 848 848 1/2 849 849 1/2 850 850 1/2 851 851 1/2 852 852 1/2 853 853 1/2 854 854 1/2 855 855 1/2 856 856 1/2 857 857 1/2 858 858 1/2 859 859 1/2 860 860 1/2 861 861 1/2 862 862 1/2 863 863 1/2 864 864 1/2 865 865 1/2 866 866 1/2 867 867 1/2 868 868 1/2 869 869 1/2 870 870 1/2 871 871 1/2 872 872 1/2 873 873 1/2 874 874 1/2 875 875 1/2 876 876 1/2 877 877 1/2 878 878 1/2 879 879 1/2 880 880 1/2 881 881 1/2 882 882 1/2 883 883 1/2 884 884 1/2 885 885 1/2 886 886 1/2 887 887 1/2 888 888 1/2 889 889 1/2 890 890 1/2 891 891 1/2 892 892 1/2 893 893 1/2 894 894 1/2 895 895 1/2 896 896 1/2 897 897 1/2 898 898 1/2 899 899 1/2 900 900 1/2 901 901 1/2 902 902 1/2